Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | 10 февраль 1972 йил, пайшанба | № 34 (15.205). | Баҳоси 2 тийин.

ИЖТИМОИЙ ФАНЛАРНИ КЕНГ РИВОЖЛАНТИРАЙЛИК

ТОШКЕНТДА ИЛМИЙ СЕССИЯ

Бутун мамлакат олимлари яна Ўзбекистон пойтахтига тўпландилар. 9 февралда бу ерда СССР Фанлар академияси ижтимоий фанлар секцияси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институти ҳамда Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон Фанлар академияларининг бирлашган сайёр сессияси очилди.

Сессияда қатнашиш учун академиклардан П. Н. Федосеев, Ф. В. Константинов, И. И. Минц, Н. П. Федоренко, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзолари Ю. В. Бромлей, П. В. Волобуев, А. Н. Кононов, Д. М. Кукин ва бошқа таниқли философлар, тарихчилар, экономистлар, юристлар, филологлар келишди. Сессия ишида Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон Фанлар академиялари президентлари ва вице-президентлари бошчилигида шу республикалар олимларининг делегациялари қатнашмоқда.

Машҳур тадқиқотчи олимлар билан бирга КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари И. Г. Анисимкин, А. Д. Бесчастнов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюроси аъзолигига кандидат С. Р. Расулов, КПСС Марказий Комитетининг сектор мудири С. С. Хромов президиумда ҳозир бўлдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов сессия иштирокчиларига мурожаат қилиб нутқ сўзлади.

Сессияда «КПСС XXIV съезди ва янги беш йилликда ижтимоий фанларни ривожлантириш соҳасидаги вазифалар» тўғрисида СССР Фанлар академияси вице-президенти, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм институтининг директори академик П. Н. Федосеев доклад қилди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти, республика Фанлар академиясининг академиги И. М. Мўминов, Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти республика Фанлар академиясининг академиги А. Н. Нусупбеков, Қирғизистон ССР Фанлар академиясининг президенти, СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси К. К. Каракеев, Тожикистон ССР Фанлар академиясининг президенти, республика Фанлар академиясининг академиги М. С. Осимов, Туркманистон ССР Фанлар академияси ижтимоий фанлар бўлимининг академик-секретари, республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси А. С. Сапаров республикаларда ижтимоий фанларнинг аҳволи ва уни ривожлантириш истиқболлари тўғрисида қўшимча доклад қилдилар.

«КПСС XXIV съезди қарорлари асосида халқ хўжалигини планлаштиришни ва бошқаришни такомиллаштириш масалалари» тўғрисида СССР Фанлар академияси экономика бўлимининг академик-секретари академик Н. П. Федоренконинг доклади тингланди.

Илмий сессия уч кун давом этади. Бешта секция — философия, ҳуқуқ экономика, тарих ва филология секцияларининг мажлисларида кўплаб докладлар муҳокама қилинади. [ЎзТАГ].

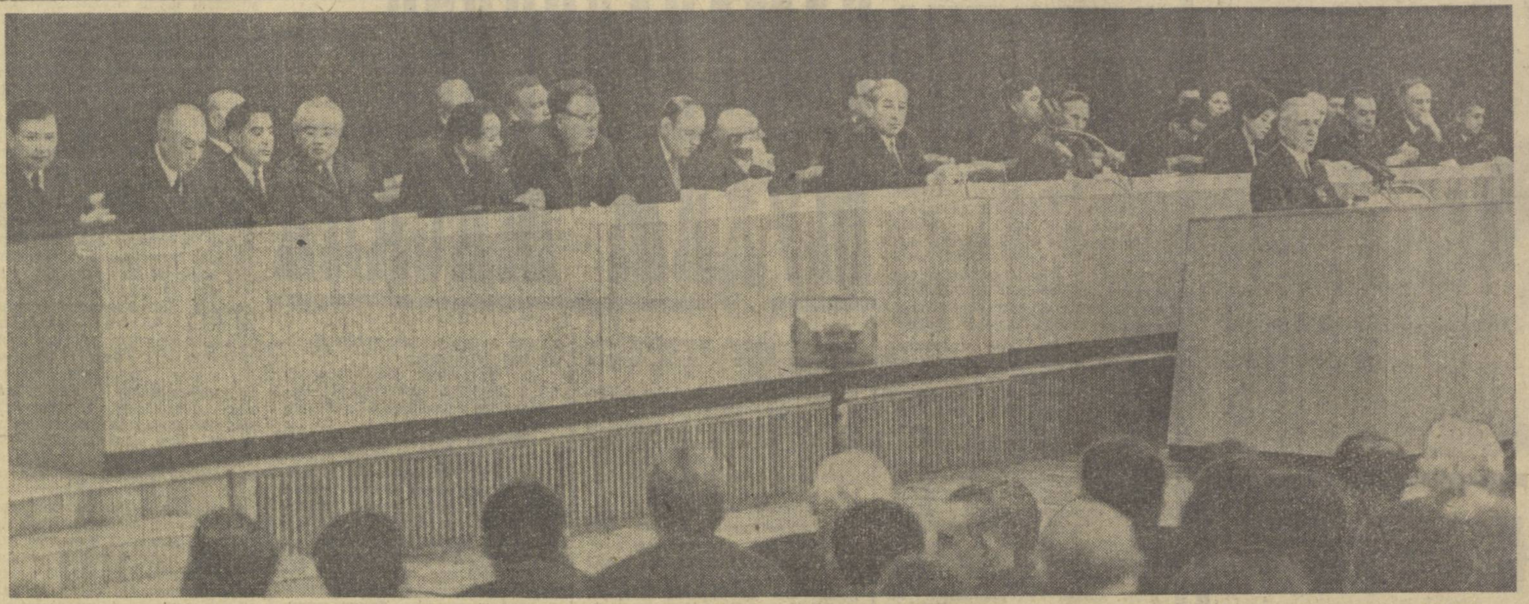

Суратда: илмий сессия президиумида. Минбарда СССР Фанлар академиясининг вице-президенти академик П. Н. Федосеев.

А. Горокрик ва Р. Шамсутдинов фотоси. (ЎзТАГ).

МАҲАЛЛИЙ СОВЕТ ТАЯНЧИ

Халқ ҳокимияти органлари — меҳнаткашлар депутатлари Советлари социалистик давлатнинг негизи ва бу давлат демократик характерининг энг тўлиқ ифодасидир. Кейинги йилларда Советларнинг хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлиги янада такомиллашди. Маҳаллий Советлар, уларнинг ижроия комитетлари ва доимий комиссиялар фаолиятида ишлаб чиқаришнинг муҳим проблемалари, ер ва меҳнат ресурсларидан фойдаланиш, колхоз Уставига риоя қилиш масалалари асосий ўринни эгалламоқда. Советларнинг ишида энг асосий таянч бўлган доимий комиссияларнинг роли ҳам ошмоқда.

Советлар ўз фаолиятларига доимий комиссиялар орқали кенг меҳнаткашлар оммасини жалб этмоқдалар. Экономикани ривожлантириш ва маданиятни юксалтириш вазифаларини ҳал этишда улар активлигига таянмоқдалар. Доимий комиссиялар халқ хўжалик планларини муваффақиятли бажаришга, давлат ишларини бошқаришда меҳнаткашларнинг иштирокини таъминлашда, маҳаллий аҳамиятга эга бўлган масалаларни ҳал этишга ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Ҳозирги кунда доимий комиссияларнинг роли ва аҳамияти айниқса ошди, чунки партия ва ҳукуматимиз меҳнаткашлар депутатлари Советларининг хўжалик ва маданий қурилиш масалаларини мустақил ҳал этиш ва ташаббускорлигини ошириш, аҳолининг тобора ўсиб бораётган талаб ва эҳтиёжларини қондириш, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги фаолиятини янада активлаштиришга қаратилган амалий тадбирлар кўрмоқдалар.

Доимий комиссиялар катта ташкилий иш олиб боришяпти. Улар ажойиб ташаббуслар бошлаш билан бирга ишлаб чиқаришдаги қўшимча резервларни қидириб топиб ишга солаётирлар. Илғор тажрибаларни оммалаштириш учун курашнинг олдинги сафида бориб, бу билан маҳаллий Советлар олдида турган вазифаларни муваффақиятли ҳал этишга ёрдам бермоқдалар

Ҳозир республикамиз маҳаллий Советларида 10825 доимий комиссия мавжуд бўлиб, уларда 70561 депутат иш олиб бормоқда. Доимий комиссиялар ишида 38075 жамоатчи активлар қатнашаётир.

Утган йилнинг иккинчи ярмида Советларнинг сессияларида 4799 доимий комиссия 5141 доклад ва қўшимча доклад қилди. 1680 дан ортиқ комиссия биринчи сессиядан кейин қилган ишлари тўғрисида ҳисоб берди. Доимий комиссиялар тайёрлаган 15928 масала Совет сессиялари ва ижроком мажлисларида кўриб чиқилди.

Кейинги йилларда Фарғона область маҳаллий Советларининг доимий комиссиялари ўз ишларини анча жонлантирдилар. Улар ўз қарамоқларидаги корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар иши устидан контролни амалга ошириш ҳуқуқларидан кенг фойдаланиб, ўз мажлисларида хўжалик ва маданий қурилишнинг муҳим масалаларини ҳал этмоқдалар. Область Советининг саноат транспорт ва алоқа бўйича доимий комиссияси ишда фаоллик ва ташкилотчилик кўрсатмоқда. Комиссия ўзининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида область саноат корхоналарида халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш планининг бажарилиши масаласини кўриб чиқди. Мажлисда айрим саноат корхоналари асосий ишлаб чиқариш планини бажариш билан кифояланиб, халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришга, шунингдек, бирқанча корхоналар КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш тўғрисидаги қарорини бажаришга етарли аҳамият бермаётганликлари қаттиқ танқид қилинди. Доимий комиссия муҳокама қилинган масала бўйича кенг қарор қабул қилиб, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетлари ҳар бир саноат корхонасининг халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга қаратилган тадбирларини чуқур ўрганиш ва бу ҳақда область ижроия комитетига маълум қилишни, Совет сессияларида ва ижроком мажлисларида халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уни реализация қилиш масалаларини кўпроқ муҳокама қилишни топширди.

Доимий комиссиялар хўжалик ва социал-маданий масалаларни ҳал этишга кейинги вақтларда активлардан ташқари жамоат ташкилотларини ҳам кенг жалб қилмоқдалар.

Лекин, шунга қарамасдан баъзи маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари доимий комиссиялари иши давр талаблари даражасида эмас. Чунончи, Хоразм область маҳаллий Советлари комиссияларидан баъзилари ярим йил мобайнида Совет сессиясига ёки ижроком мажлисига бирорта ҳам масала киритмаган. Самарқанд, Наманган областлари ва Қорақалпоғистон АССР маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари Совет сессияларига комиссияларнинг ҳисоботини жуда кам қўйдилар Натижада Советларнинг доимий комиссиялар устидан назорати бўшаштириб юборилган. Баъзи маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари иш планини тузишда доимий комиссияларнинг иш планини эътиборга олмайдилар. Сирдарё, Қашқадарё ва Сурхондарё область ижроия комитетлари фаолиятида ана шундай камчиликлар мавжуд.

КПСС XXIV съездининг тарихий қарорлари совет кишилари олдида янги уфқлар очди. Республикамизда съезд қарорларини амалга ошириш учун умумхалқ мусобақаси тобора кенгаймоқда. Съезд қарорларини амалга оширишда маҳаллий ҳокимият органларининг олдида ҳам муҳим вазифалар турибди. Маҳаллий Советларнинг илғор иш тажрибаларини ўрганишга ва уларни оммалаштиришга алоҳида аҳамият бериш зарур. Ижроия комитетлар, доимий комиссиялар ва депутатларнинг фаолияти халқ хўжалигининг барча соҳаларида янги беш йиллик улкан вазифаларининг муваффақиятли бажарилишига қаратилмоғи лозим. Советлар ишини КПСС XXIV съезди қарорлари ва КПСС Марказий Комитетининг район ва шаҳар Советлари тўғрисидаги қарорлари талаблари даражасида уюштириш, шубҳасиз, Советларнинг фаолиятини янада яхшилашга, халқ хўжалиги вазифаларини ҳал этишда уларнинг ролини ва обрўйини оширишга хизмат қилади.

ИХЧАМ ҚУРИЛМА

ПАХТА ТОЗАЛОВЧИЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

Агар пахта тозалаш заводларида бўлсангиз ҳаммаёқни пахтанинг оппоқ гардлари босиб ётганини кўрасиз. Худди қишқиров кунларини эсга солади. Булар ҳаммаси пахтани қайта ишлаш жараёнида кўтариладиган пахта гардларидир. Иш жараёнида тутиб қолиб бўлмайдиган бу пахта гардлари қимматли хом ашё бўлишидан ташқари киши саломатлигига ёмон таъсир қиладиган «чанг» ҳамдир. Шу вақтгача пахта тозалашдаги ана шу гардни йўқотиш устида жуда кўп ишлар қилинди. Бир қатор қурилмалар ва мосламалар яратилди. Лекин улар амалда қўллашга келганда катта қийинчиликларни туғдирмоқда. Пахта гардини қуруқ ҳолича тутиб қолишга мўлжалланган мосламалар ишга солинганда ҳозиргача етарли самара бермаётир. Пахта гардини ҳўллаб тутиб қолишга мўлжалланган конструкцияни ишга солиш учун эса жуда кўп сув керак. Пахта заводларида махсус канализация тармоқлари қуришга тўғри келади.

Пойтуғ пахта тозалаш заводининг директори Мадамин Раҳимов ана шу қийинчиликларга чек қўядиган ва пахтанинг гардини осонгина тутиб қоладиган қурилма яратишга муваффақ бўлди. У бунинг учун 6 йил изланди, ўз ускунасини синаб такомиллаштирди. Натижада кутилгандан ҳам яхши самара берадиган ва пахтанинг гардини ҳамда кимёвий жиҳатдан жуда қимматли бўлган минерал хом ашёларни тутиб қоладиган қурилма яратилди.

Раҳимовнинг қурилмаси аввалги шундай мосламалардан анча фарқ қилади. Масалан, олдинги аппаратлар «йирикроқ» пахта гардларини тутиб қолиб, киши саломатлигига ёмон таъсир қиладиган энг кичик заррачаларни ўтказиб юборган бўлса, энди бунга чек қўйилди. Унда минерал гардлар сув тагига чўкиб, пахта гардлари эса сув юзида қолади. Сувга ярми чўктирилган шнекли транспортер эса ана шу пахта гардини йиғиб олаверади. Шундай қилиб, минерал ва органик гардлар иккига ажратиб юборилади. Бу установка учун унчалик кўп миқдорда сув ҳам керак эмас. Унинг конструкцияси жуда содда бўлиб, ҳар бир пахта тозалаш заводида корхона ўз кучи билан уни тайёрлаши мумкин. Бунинг учун сув тўлдириладиган резервуар, ифлос ҳавони ҳайдаш учун қувурлар ҳамда шнек ва бир неча деталларгина керак бўлади. Ускунани тайёрлаш учун мураккаб детал ёки қимматбаҳо материалларнинг ҳожати йўқ.

Корхонада ҳозир шундай 4 та установка ишлаб турибди. Яқин вақт ичида эса яна 3 таси монтаж қилиниб ишга туширилади. Пахтанинг гардини тутадиган бу установканинг фойдали иш коэффициенти 98 процент бўлиб, пахта тозалашда кўтариладиган гардни 76 баравар камайтириш имконини беради. Бундан ташқари, ҳавода учиб юрадиган бошқа чангларни нормадагидан 6 баравар камайтириб юборади. Пахта тозалаш заводлари цехларининг ҳавосини тозалаш, пахта гардининг кўтарилишига чек қўйиш ишчилар саломатлигини яхшилаш билан биргаликда меҳнат унумдорлигини кескин кўтаради, ускуна йилига 240 минг сўмлик самара беради. Бундан ташқари унинг ёрдамида ушлаб қолинган қимматли тола гардларини қайта ишлаш мумкин бўлади. Пойтуғ пахта тозалаш заводида ишга туширилган бу янги қурилма республикамиз пахта тозалаш заводларида кенг қўллашга арзигуликдир.

И. ОРТИҚОВ.

РАҲБАР КАДРЛАР ЎҚИШИ

Раҳбар партия ва Совет кадрларини қайта тайёрлаш бўйича Тошкентда ишлаб турган республика курсларида тингловчиларнинг навбатдаги группаси — Ўзбекистон, Тожикистон, Туркманистон қишлоқ район партия комитетларининг биринчи секретарлари, шу республикалар Компартиялари область комитетлари ва Марказий Комитетлари ташкилий-партиявий ишлар ва қишлоқ хўжалик бўлимлари масъул ходимларининг ўқиши тамом бўлди.

Ўқув программасига мувофиқ маркса-ленинча назария ва КПСС сиёсатининг актуал проблемалари, социалистик экономикани илмий бошқариш асослари, партия, совет қурилиши ҳамда халқ хўжалиги, фан ва маданиятга раҳбарлик практикаси масалалари ўрганилди. Курсларнинг тингловчилари Тошкент областидаги саноат корхоналари, колхоз ва совхозлар партия ташкилотларининг иши билан танишдилар, илмий-тадқиқот институтларида бўлдилар.

Курсларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва бюро аъзолигига кандидатлар И. Г. Анисимкин, А. Д. Бесчастнов, И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, Н. Ж. Худойбердиев, Қ. Камолов, С. Р. Расулов, Г. М. Орлов, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Раҳимова ва бошқа раҳбар ходимлар, таниқли олимлар лекция ўқидилар.

Машғулотларнинг якунловчи куни — 9 февралда курс тингловчилари олдида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади. (ЎзТАГ).

ЁШ ИЖОДКОРЛАР ДАВРАСИДА

РЕСПУБЛИКА ЁШ ИЖОДКОРЛАРИНИНГ СЕМИНАР-КЕНГАШИДА

Тошкентдаги В. И. Ленин ҳайкали зиналарига шу қаҳратон қиш кунида яшнаб турган гуллар қўйилди. Бу гулларни Тошкентда 9 февралда очилган Ўзбекистон ёш ижодий ходимларининг биринчи республика семинар-кенгаши иштирокчилари олиб келишди. Семинар-кенгаш Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, республика Маданият министрлиги ва ижодий союзлари томонидан чақирилган. Анжуманга 400 дан кўпроқ ёш шоир ва ёзувчи, композитор ва рассом, артист ва кинематографчи, архитектор ва журналист келди. Семинар-кенгаш арафасида ёш рассомлар ва архитекторлар асарларининг кўргазмаси очилди. Бу кўргазмага қўйилган экспонатлар ёш ижодкорлар КПСС XXIV съезди қарорларини бажаришга, ёшларни коммунистик руҳда ва эстетик тарбиялашга муносиб ҳисса қўшаётганлигини яққол кўрсатади.

Семинар-кенгашнинг биринчи кунида ялпи мажлис ўтказилди. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг секретари Р. Р. Алимов «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида йигит-қизларни коммунистик руҳда тарбиялашда ижодкор ёшларнинг роли ва вазифалари» тўғрисида доклад қилди. Ўзбекистон маданият министри А. М. Қўчқоров ёш ижодкор зиёли кадрларни тарбиялаш соҳасида республика маданият муассасаларининг вазифалари тўғрисида гапириб берди. Филология фанлари доктори, профессор Л. П. Қаюмов ўз сўзини ҳозирги замон мафкуравий курашида совет адабиёти ва санъатининг ролига бағишлади. Филология фанлари доктори, профессор Г. П. Владимиров «Марксча-ленинча жанговар танқидчилик учун» деган мавзуда доклад қилди.

Секция машғулотларида шу куннинг энг муҳим проблемалари ва вазифалари, маҳорат масалалари муҳокама қилинади. Еттита секция: проза ва поэзия, музика, вокал, тасвирий санъат секциялари, артистлар, кинематографчилар ва журналистлар секциялари иш кўради.

Кенгаш ишида атоқли адабиёт ва санъат усталари, олимлар, республика пойтахтининг партия, комсомол ва жамоат ташкилотларининг намояндалари иштирок этмоқдалар.

Семинар-кенгаш уч кун давом этади. Ёш ижодий ходимлар кенгаш тугаганидан кейин республиканинг барча областларига ижодий ҳисобот бергани жўнаб кетадилар. Улар сарбдор комсомол қурилишларида, завод ва фабрикаларда, колхоз ва совхозларда ёш ишчилар, колхозчилар билан учрашадилар. (ЎзТАГ).

Суратда: ёзувчи Раҳмат Файзий ёш ижодкорлар орасида.

А. Тўраев фотоси.

ЛЕНИН МУКОФОТЛАРИ ВА СССР ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДА

Москвада Н. С. Тихонов раислигида СССР Министрлар Совети ҳузуридаги адабиёт, санъат ва архитектура соҳасида Ленин мукофотлари ва СССР Давлат мукофотлари комитетининг сессияси очилди.

Комитет номзодлар билан танишиб, уларни муҳокама қилиб чиққанидан кейин, 1972 йилги Ленин мукофотларини олиш конкурсида бундан буён қатнашадиган асарларни танлаб олади. (ТАСС).

МУЖИБУР РАҲМОННИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИГА ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

Эришилган келишувга мувофиқ Бангладеш Халқ Республикасининг Бош министри шайх Мужибур Раҳмон шу йил март ойининг бошларида Совет ҳукуматининг меҳмони сифатида расмий визит билан Совет Иттифоқига келади.

ИРОҚ ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ СССРГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

Ироқ Араб социалистик Уйғониш партияси регионал раҳбарлиги бош секретарининг ўринбосари, Ироқ Республикаси революцион қўмондонлиги Кенгаши раисининг ўринбосари Саддам Ҳусайн бошчилигидаги Ироқ Республикаси партия-ҳукумат делегацияси КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг таклифига биноан шу йил 10 февралда Москвага келади.

ТИНЧЛИКНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ РЕСПУБЛИКА КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

9 февралда Тошкентда тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон республика комитетининг пленуми бўлди. Пленумда КПСС XXIV съезди қарорлари муносабати билан комитет олдида турган вазифалар муҳокама қилинди. Тинчликни ҳимоя қилиш республика комитетининг раиси М. А. Зоидов доклад қилди.

Пленумда таъкидлаб ўтилганидек, бутун совет халқи каби Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам Коммунистик партия эълон қилган тинчлик программасини амалга оширишда актив қатнашмоқдалар. Тинчликни ҳимоя қилиш республика комитетининг президиуми Ҳинди-Хитой халқларининг АҚШ агрессиясига қарши курашини, шунингдек, Араб халқларининг Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш йўлидаги курашини қўллаб-қувватлаш юзасидан бир қанча оммавий-сиёсий тадбирларни амалга оширди.

Тинчлик фондига ёрдам республика комиссиясининг раиси, СССР халқ артисти С. Эшонтўраева комиссиянинг ишларини кучайтириш тўғрисида ахборот берди. Ўзбекистоннинг тинчлик фондига қўшган ҳиссаси бир йил ичида бир ярим баравар ортди.

Пленум бир овоздан қабул қилинган резолюцияда Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатини қизғин маъқуллади. Чет мамлакатлардаги тинчликни ҳимоя қилиш миллий комитетлари билан алоқаларни кенгайтириш чоралари белгиланди. Республикадаги ёшлар ва бошқа жамоат ташкилотларини тинчликни ҳимоя қилиш Ўзбекистон комитети фаолиятига кенг жалб этиш ва меҳнаткашлар ўртасида тинчлик фондининг аҳамиятини кенг пропаганда қилиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

(ЎзТАГ).

МЕЛИОРАТОРЛАР ТАРАДДУДИ

Об-ҳаво маълумотларига кўра, Ўзбекистонда бу йилги қишда қор кўп ёғиши кутилмаган эди. Буни қарангки, январда бошланган қор февралда ҳам тўхтамаётир.

Агрометио хизмат ходимлари республика водийларига тушган қор қалинлигини ўлчаб кўришди. Айниқса, Тошкент, Самарқанд, Сирдарё областларининг суғориладиган далаларига тушган қор кўрпаси 30-35 сантиметрга боради. Мелиораторлар бундай қалин қор яхоб сувининг ўрнини бемалол боса олади демоқдалар. Шундай ерга экилган чигит кўкламда барвақт ва қийғос униб чиқади. Қор шўрхок ерларнинг шўрини кетказишга ҳам баракали таъсир қилади.

Мелиораторлар совуққа қарамай ҳозирнинг ўзидаёқ суғориш мавсумига тараддуд кўришмоқда. Амударё этакларида, Зарафшон ва Сирдарё ҳавзасидаги шўрҳок ерлар ювилмоқда.

Гидротехника иншоотлари ремонт қилинмоқда. Кун илиши биланоқ қор суви дарёларни тўлдиради. Мелиораторлар ҳамма сув омборларининг темир-бетон дарвозаларини ланг очиб қўйишди. Қуйимозор сув омбори лиммо-лим тўпди. Унда қарийб 3,1 миллиард куб метр сув йиғилди. Аму-Бухоро машина канали билан Зарафшон дарёси шу сув омборини тўлғазди. Каттақўрғон сув омборида 620 миллион куб метрдан зиёд сув тўпланди. (ЎзТАГ).

„Ташгенплан» лойиҳалаш институти коллективи республикамиз пойтахтининг қиёфасини бундан ҳам кўркамлаштириш режаларини тузмоқда. Суратда: институтнинг бир группа лойиҳачи инженер ва архитекторлари пойтахтимизда янги қад кўтарадиган бинолар комплекси макети ҳақида ўзаро фикр алмашмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

ЯНГИЛИК ХОСИЯТИ

ПАРРАНДАЧИЛИК КОРХОНАЛАРИНИ ҚУРИШ ТАЖРИБАСИДАН

Паррандачиликни ривожлантириш учун кураш кенг қулоч ёймоқда. Бу курашда паррандачиликни саноат усулида йўлга қўйиш яхши натижалар беряпти. **Ўн ойда паррандачилик фабрикаси тиклаш мумкинми! Бундай корхона ҳар йили 25 миллион дона тухум тайёрлаш имконини беришини, шу ишларга 3 миллион сўмдан сал ошиқроқ маблағ сарфланишини ҳам айтиб қўяйлик.**

Яқин вақтларгача паррандачилар ҳам, бинокорлар ҳам бу саволга ижобий жавоб беришга иккиланиб юришарди. Ҳар жиҳатдан мукаммал шундай паррандачилик фабрикаларини тиклаш мумкин эканлигини тажриба тасдиқлаб берди. Паррандачилик фабрикасини барпо этишга яқин-яқинларда ҳам 6-7 миллион сўм сарфланарди. Қурилиш ишлари беш йилгача чўзилиб кетарди. Тошкент шаҳри атрофидаги Бўстонлиқ паррандачилик фабрикасини қуриш тажрибаси сарф-ҳаражатларни анча камайтириш билан бирга, объектни жуда қисқа вақтда тиклаб, фойдаланишга топшириш мумкинлигини кўрсатди.

Бу ердаги тажрибанинг ҳосияти нимадан иборат? 1966 йили «Узгипросельстрой» институтининг Д. Антман бошлиқ бир группа лойиҳачилари паррандачилик фабрикалари қурилиши ҳақида жиддий ўйлаб кўриб ажойиб хулоса чиқаришди. Ҳозирги вақтда паррандачилик фабрикалари учун тайёрлаб берилаётган лойиҳалар Ўзбекистоннинг ўзига хос шароитларига мос келмаслигини аниқлашди. Кейин бу масалани техник жиҳатдан ҳал этишга киришдилар. Бунинг учун дастлаб оғир ва ноқулай темир-бетон конструкцияларини қўллашдан воз кечилди.

Изланишнинг дастлабки натижаси шундан иборат бўлдики, паррандахоналарни қуришда енгил материаллардан, шу билан бирга истаганча ўзгартириш мумкин бўлган енгил девор панеллардан фойдаланиш кўзда тутилди. Ниҳоят унинг лойиҳаси ишлаб чиқилиб биринчи марта «Ўзбекистон» паррандачилик фабрикаси қурилишида ишлатилди.

Бу янги паррандахона лойиҳасини Г. Тухманьянц ишлаб чиққан. Лойиҳачи фан билан ишлаб чиқаришнинг ўзаро алоқадорлигини унутмади. Лойиҳани тузишда тажрибали паррандачилар, зоотехниклар ва бинокорларнинг мулоҳазалари инобатга олингани яхши бўлди.

«Бўстонлиқдаги янги паррандачилик фабрикасининг афзалликлари нималардан иборат!» деган саволга қисқача шундай жавоб бериш мумкин: конструкциялари енгил, микроиқлим яратиш қимматга тушмайди, унда кўп парранда боқиш мумкин, оддий паррандахоналардан уч баравар арзонга тушади.

Паррандачилик фабрикаси биносининг баланд қилиб ишлангани учун иморат ичидаги майдон анча кенг. Товуқхоналарнинг бунақанги кенглиги ҳаво алмаштиришни муттасил яхшилаб туриш имконини беради. Иморатнинг эни 18 ва узунлиги 96 метрга тўғри келади. Бино икки залга ажратилган. Бу зооветеринария талаблари ва ходимларнинг хизмат кўрсатиш имкониятлари хисобга олинганлиги натижасидир. Зал ойнаванд эмас, лекин унга кундузги ёритиш аппаратлари ўрнатилган. «КБН-1» типидаги тўрт қаватли тўр катаклар олти қатор қилиб жойлаштирилган. Паррандахона биносини қуёш иссиғидан химоя қилиш мақсадида унинг томи ва деворлари «АЛ-177» маркали лак билан бўялади.

Паррандалардан кўпроқ тухум олиш озиқа сифати ҳамда микро иқлимга баравар даражада боғлиқ. Бўстонлиқ корхонасида оддий типдаги буғлатиш кондиционерлари ёрдамида микроиқлим вужудга келтирилади. Бундай агрегат яқингинада ўзбекистонлик инженерлар А. Ахтямов билан К. Мандалака томонидан ихтиро қилинган. Тошкентдаги «Миконд» заводида бундай янги кондиционерларни кўплаб ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Ҳозирнинг ўзидаёқ улардан 400 таси ишлаб чиқарилди. Йил охиригача яна 750 та тайёрланади. Кондиционернинг баҳоси 300 сўм.

Йилнинг иссиқ кунларида — ташқи ҳарорат 38-40 даража бўлган вақтларда ҳам бу паррандахоналар ичкарисида ҳарорат 25-26 даражадан ортмайди. Қишда эса ҳарорат 14-15 даражадан паст бўлмайди. Буларнинг ҳаммаси товуқлардан бутун йил давомида кўпроқ тухум олиш имконини беради.

Катакларда 30,5 мингта товуқ боқиш мумкин. Уларга фақат иккита паррандабоқар — оператор хизмат қилади. Бундай паррандахоналар қурилишида ҳар бир парранда ўрни ҳисобига қилинадиган қурилиш ва ускуна ҳаражати 7 сўмдан ошмайди. Ваҳоланки темир-бетон конструкцияларидан тикланган паррандахоналарда бу кўрсаткич 16 сўмдан ортиққа тушарди.

Инженер Г. Тухманьянц лойиҳаси асосида тикланган Бўстонлиқ паррандачилик фабрикасидаги енгил конструкцияли тўртта паррандахона қандай фойда келтириши мумкин дерсиз. **Бу ерда 122 минг парранда сақлаш учун 880 минг сўм капитал маблағ сарфланди, холос. Илгари шунча паррандани жойлаштиришга 2 миллион 240 минг сўм билан тикланадиган 16 та темир-бетонли (поли билан) паррандахона қуриш зарур эди. Гап 1 миллион 360 минг сўм тежаб қолинганида эмас, бир хил қувватга эга бўлган бундай паррандахонани қуришга кетадиган вақтни анча қисқартириш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Янги типдаги паррандахоналардан биттасини монтаж қилишга икки ой вақт кифоя қилмоқда. Темир-бетон конструкцияли паррандахона қуришга эса камида 5-6 ой вақт сарф бўлади. Янги усулга амал қилиш натижасида паррандахоналарни тезкорлик билан тиклаш ва сарф-харажатларни тезроқ қоплаш имконияти вужудга келади.**

Ишчи кучларига бўлган эҳтиёж ҳам камаймоқда. Тажриба тариқасида қурилаётган товуқхоналарни бунёд этишда 6 кишилик бригада монтаж ишларини бемалол бажара олади. Темир-бетон конструкцияли бунақа объектлар қуришда шу чоққача 20-22 киши ишларди. Тажрибада шу нарса тан олиндики, илгариги конструкциядаги паррандахоналарни барпо этишга қараганда янгисига металл сарфлаш қарийб тўрт баравар камайди. Бу Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлигининг Тошкентдаги М. Диловаров бошлиқ 8-механизациялашган кўчма колоннаси тажрибасида бу тўла тасдиқланди. Бинокорлар паррандахоналар тиклашда катта маҳорат ва ижодий ташаббус кўрсатдилар.

- ◆ ПАРРАНДАЧИЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛИ
- ◆ БЕШ ЙИЛ ЎРНИГА ЎН ОЙДА ТИКЛАНГАН ФАБРИКА
- ◆ БИР ОБЪЕКТДА 1 МИЛЛИОН 360 МИНГ СЎМ ТЕЖАМ

Паррандахоналарда товуқларнинг яхши ривожланиши учун тўкис шароитлар яратиб берилганлиги ҳар бош товуқдан йилига 200 дона тухум олиш имконини беради. Бу кўрсаткич Ўзбекистон шароитида энг юқори натижа бўлади.

Паррандаларни қуруқ озуқа билан парвариш қилишга ўтишда ҳам янги типдаги паррандахоналарнинг роли катта. Бундай замонавий паррандахоналар қуришга 10 гектар ер етарли. Шу вақтгача қурилиб келинган бундай объектларга беш-олти ҳисса кўп майдон ажратиб бериш керак эди.

Тажриба тариқасида паррандахоналар қураётган бинокорлар вақтинчалик қийинчиликларга ҳам учрашмоқда. Ҳозирча уларга панеллар етишмай турибди. Республика ҳукумати мамлакатимизнинг бошқа областларидан ясси асбоцемент плиталари ташиб келишни кўпайтириш тадбирларини кўрмоқда. Тошкентда паррандахонабоп панеллар ишлаб чиқарадиган завод шу йил ишга тушади.

Республикамизнинг пойтахт шаҳри атрофи зонасида паррандахоналар қураётган коллективлар КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш учун мардона меҳнат қилмоқдалар. Улар чорвачиликни, шунингдек паррандачиликни саноат асосида ривожлантириш ҳаракатида «Узгипросельстрой» институти лойиҳачилари билан яхши ҳамкорлик қилмоқдалар.

Бўстонлиқдаги тажриба республика бўйлаб кенг қулоч ёйишига ишончимиз комил.

Д. ПОЛЕВОЙ,
«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.

МАХСУС АВТОБАЗА

Республиканинг қоракўлчилик маркази — Томдида қуриладиган махсус автобазанинг иш чизмалари тайёр бўлди. Тошкентдаги «Ўзгипроавтодор» институти ҳужжатларини бинокорларга топширди.

Автобаза 1973 йилда ишга тушади. Унда чўпонларга хизмат қиладиган ва нотекис йўлларда бемалол юра оладиган 150 та автомашина бўлади. Бу машиналар ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳар қандай йўлдан чўпонларга озиқ-овқат, мол, ускуна, қурилиш материаллари элтиб бера олади. Машиналар қўй отарларига озуқа элтиб беради, яйловлардан жун ортиб қайтади. Ҳозир айни шу мақсадларда Бухоро областининг турли районлардан автотранспорт жалб қилишга тўғри келмоқда.

Беш йиллик мобайнида Ўзбекистоннинг қишлоқ районларида 11 та автомобиль хўжалиги қуриш мўлжалланади. Хўжаликлардаги жами машина икки мингтадан ошади.

(ЎзТАГ).

ИҚТИСОДИЙ БИЛИМЛАР УНИВЕРСИТЕТИ

САМАРАДОРЛИК — МУҲИМ МАСАЛА

КПСС XXIV съезди партиямиз, совет халқи ва бутун жаҳон коммунистик ҳаракати тарихида жуда катта воқеа бўлди Унинг қарорлари партиямиз фаолиятининг фақат шу беш йилгагина эмас, балки СССРда коммунистик қурилишнинг ҳозирги бутун босқичига мўлжалланган программасини ҳам ўз ичига олади.

КПСС иқтисодий сиёсати масалалари XXIV съезд ишида муҳим ўрин олди. Съезд қарорлари Лениннинг экономика — асосий сиёсат, у совет жамиятининг коммунизмга муваффақиятли илдам қадам ташлаб бориши кўп жиҳатдан шунга боғлиқ, деб берган кўрсатмасини изчиллик билан амалга оширишнинг ёрқин далили бўлди.

Партиямиз XXIV съезддан аввалги йилларда коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш йўлларини конкретлаштиришга, планларимиз мамлакатнинг реал эҳтиёжлари, ресурслари ва имкониятларини ҳисобга олиш асосида реал ҳисоб-китоб негизида тузилишига интилиб келди, XXIV съезд қарорлари ана шу йўлга оғишмай амал қилинаётганлигини яққол кўрсатиб турибди. Партиямизнинг КПСС Марказий Комитети ҳисобот докладида, съезд материаллари ва қарорларида баён қилинган иқтисодий сиёсати ғоят чуқур илмий ва реал фикр қилишга, узоқ муддатни кўзлаб планли иш кўришга, мамлакатимизда коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришнинг мураккаб проблемаларини ҳал қилишга ҳар тарафлама ва комплекс асосда ёндошишга асосланади. КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан иқтисодий сиёсат узоқ даврга мўлжалланган. Бу сиёсат партия XXIII съездидаёқ белгилаб берилган йўлни ривожлантиради ва назарий жиҳатдан янада кенгроқ асослаб беради. Бу сиёсатнинг умумий стратегия концепцияси қисқача қилиб айтганда қуйидагилардан иборат: мақсад шундаки, жамиятимизнинг иқтисод ва социал тараққиётини жадаллаштириш, халқ моддий фаровонлигини тезроқ юксалтиришга эришмоқ керак. Бунинг учун эса фан-техника тараққиёти ва барча резервлардан тағин ҳам тўлароқ фойдаланиш, экономикани, бутун жамиятни бошқариш системасини такомиллаштириш асосида ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш восита бўлиб хизмат қилади.

Бу ўринда иқтисодий сиёсат билан унга эришишнинг воситалари бирлиги ва мақсад сифатида ўзаро бир-бири билан боғлиқ эканлиги айниқса муҳимдир: ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширмай туриб турмуш даражасини тез юксалтириб бўлмайди, айни вақтда турмуш даражасини тез юксалтирмай туриб асосий ишлаб чиқарувчи куч бўлган инсонни такомиллаштириб бўлмайди, ишлаб чиқаришнинг юксак самарадорлигини таъминлаб бўлмайди.

Шундай қилиб XXIV съезд ишлаб чиққан иқтисодий сиёсат марказида совет халқининг энг муҳим, энг ҳаётий манфаатлари туради. Партия иқтисодий сиёсатининг асосий йўналишлари мамлакатни иқтисодий тараққий эттиришнинг ҳозирги босқичидаги хусусиятларини чуқур ва ҳар тарафлама таҳлил этиш асосида белгиланади.

Владимир Ильич Ленин сиёсатнинг ҳамма машаққати ва бутун санъати шундаки, ҳар қайси даврнинг ўзига хос вазифаларини, партия иш кўраётган шароитларнинг ўзига ҳослигини ҳисобга олишдан иборат, деб уқтирган эди.

Мамлакатимизда социализм ғалаба қозонган 30-йилларнинг иккинчи ярмидан буён ўттиз йилдан кўпроқ вақт ўтди. Шу вақт ичида халқ хўжалигининг беқиёс юксак даражага кўтарилишига, кенг халк оммасининг социалистик ишлаб чиқариш муносабатлари маданияти ва онглилиги қарор топишига эришилди. СССРда ривож топган социалистик жамият барпо этилди.

Шу нарса табиийдирки, 30-йилларнинг охиридаги совет хўжалиги ва ҳозирги замон экономикаси ишлаб чиқариш муносабатларининг айни бир хил типига, социализмнинг айни бир хил иқтисодий қонунларига асосланади. Шу билан бирга ҳозирги замон экономикасини 30-йилларнинг охиридаги экономикадан ажратиб турган муҳим янги хусусиятларни пайқаб олмаслик мумкин эмас.

Бизнинг халқ хўжалигимизда ўсишнинг миқдор кўрсаткичлари кўпроқ аҳамиятга эга бўлган вақтлар бўлди. У вақтда биз учун иқтисодий потенциални вужудга келтириш биринчи даражали аҳамиятга эга эди. Биз янги фабрика ва заводлар, шахта ва электростанциялар қурдик, янги йўллар очдик. Албатта, айни бир вақтда биз янги техникани ишлаб чиқаришга жорий этдик ва меҳнат унумдорлигининг оширилишини таъминладик. Бироқ, ишлаб чиқаришга жалб этилаётган янги корхоналар ташкил этиш ва ишлаб чиқаришга жалб этилаётган ишчилар сонини кўпайтириш иқтисодий жиҳатдан юксалишимизнинг жуда муҳим манбаи бўлди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош Секретари ўртоқ Л. И. Брежнев съездга қилган Ҳисобот докладида айтиб ўтган ҳозирги босқич ривожланган социалистик жамият сифатида характерланади, бир қанча муҳим хусусиятлар билан белгиланади: **Биринчидан**, бизнинг ишлаб чиқариш миқёсларимиз беқиёс ўсди. Экономикамиз ҳар куни икки миллиард сўмлик, яъни 30- йилларнинг охирига келиб ҳар куни ишлаб чиқарилганига қараганда 10 баравар кўпроқ ижтимоий маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Биз эндиликда ҳар йили урушдан аввалги ҳамма беш йилликларни бирга қўшиб олганимиздагига қараганда икки баравар кўпроқ саноат маҳсулоти ишлаб чиқараётирмиз.

1970 йилда мамлакатимизда 740 миллиард киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқарилди. 624 миллион тонна кўмир, 353 миллион тонна нефть, 200 миллиард куб метр газ, 116 миллион тонна пўлат олинди.

Саноатимизнинг миқёслари бугунги кунда жаҳоннинг энг ривож топган капиталистик мамлакатларидан бири — АҚШ саноати билангина қиёс қилгудек.

1970 йилда СССР саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми АҚШ саноат ишлаб чиқариши ҳажмига нисбатан 70 процентни ташкил этди, ваҳолонки, бундан ўттиз йил муқаддам у атиги 30 процентга етар эди.

Иккинчидан, Совет Иттифоқи ғоят катта иқтисодий потенциалга эга бўлиб, мамлакатнинг ишлаб чиқариш аппарати бениҳоя кўп миқдорга етди.

СССРнинг ишлаб чиқариш аппарати 50 мингта завод, фабрика, кон, карьер, шахта, электрстанциялар ва бошқа корхоналарни ўз ичига олади ва уларнинг асосий ишлаб чиқариш фондлари 1970 йилнинг биринчи январигача 208 миллиард сўмни ташкил этди. 34 минг колхоз ва 15 мингта совхозда 2 миллионта трактор, 600 мингтадан кўпроқ комбайн, икки миллиондан кўпроқ электр моторлари ишлаб турди.

Учинчидан, мамлакатнинг ҳозирги хўжалик тараққиёти босқичида халқ хўжалиги структураси ва уни бошқаришни такомиллаштириш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун жуда катта имкониятлар очиб бераётган фан-техника революцияси авж олиб бормоқда.

Ўртоқ А. Н. Косигин партия XXIV съездида айтганидек, қудратли социалистик давлат бўлган Совет Иттифоқи жаҳонда рўй бераётган фан-техника революциясида етакчи ўринни олиб турибди. Бизнинг мамлакатимиз машина ва ускуналарни, приборлар ва бошқариш воситаларини лойиҳалаш ҳамда ишлаб чиқариш жиҳатидан жаҳоннинг йирик маркази бўлиб қолди.

Фан-техника революцияси юксак даражада унумли ва принципиал янги машиналар — ишлаб чиқариш жараёнларини бошқаришда инсоннинг баъзи функцияларини ўз зиммасига олаётган автоматлар ва автомат машиналар системаси пайдо бўлишига олиб келди, ишлаб чиқариш методларини тубдан қайта ўзгартириш, янги прогрессив материаллар барпо этиш имкониятларини очиб берди, меҳнат унумдорлигининг илгари мисли кўрилмаган даражада оширилишини таъминлайдиган тармоқларни вужудга келтирди.

Фан ва техника тараққиёти коммунизмнинг моддий-техника базасини барпо этишнинг асосий воситаси ҳисобланади.

КПСС XXIV съезди ана шуларнинг ҳаммасини таъкидлаш билан тарихан муҳим вазифани қўйди. Бу вазифа фан-техника революциясининг муваффақиятларини социалистик хўжалик системасининг афзаллиги билан узвий равишда боғлашдан, фанни ишлаб чиқариш билан боғлашнинг социализмга хос формаларини кенг ривожлантиришдан иборатдир.

Ишлаб чиқарувчи кучларнинг ҳозирги даражасига мос бўлиб тушадиган социалистик ишлаб чиқариш муносабатлари фанни, техникани жадал ривожлантириш ва улардан бутун жамият манфаатлари йўлида янада кўпроқ самарали фойдаланиш учун ҳамма зарур шарт-шароитларни яратиб бермоқда.

В. И. Ленин Советларнинг 1918 йилда бўлиб ўтган III Бутунроссия съездида бундай деган эди:

«Илгари бутун инсониятнинг ақли-идроки, унинг бутун гениййси фақат бир нарса учун: техника ва маданият бойликларини баъзи кишиларга бериш, бошқаларни эса энг зарур бўлган мориф ва тараққиётдан маҳрум қилиш учун ижод қилар эди. Эндиликда эса техниканинг бутун мўъжизалари, маданият соҳасида эришилган барча ютуқлар умумхалқ мулки бўлади ва инсониятнинг ақли-идроки ва гениййси бундан буён ҳеч қачон зўрлик воситасига, эксплуатация воситасига айланмайди».

Дарҳақиқат, капиталистик мамлакатларда янги техникадан фойдаланиш, энг янги кашфиётлар капитализмнинг барча зиддиятларини ва шу жумладан унинг асосий синфий қарама-қаршилигини янада кескинлаштиришга олиб келмоқда. Социализм шароитида янги техникага ўтиш ишсизликка сабаб бўлаётгани йўқ, одамларнинг меҳнатини енгиллаштиришга олиб келяпти, уларнинг маданий-техникавий жиҳатдан юксалишига ёрдам бермоқда.

СССРда фан-техника революцияси ишлаб чиқариш ҳажмининг кўп марталаб ўсишига сабаб бўляпти ва шу асосда халқ моддий фаровонлигини янада юксалтиришга олиб келяпти.

Фан-техника революцияси ривожлангани сари оғир жисмоний меҳнатни, малакасиз ва кам малакали меҳнатни тугатяпти ва шу тариқа коммунистик қурилиш проблемаси — инсон шахсини ҳар томонлама камол топтириш, келажакда ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги жиддий тафовутларни бартараф қилишнинг муҳим омили бўлиб хизмат қиляпти.

Колхозлар ва совхозларни янги техника базасига кўчириш қишлоқ хўжалик меҳнатини индустриал меҳнатга айлантириш вазифасини ҳал этмоқда, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги муҳим тафовутни бартараф этмоқда.

Ҳозирги замон иқтисодий потенциалининг характерли хусусиятларидан бири шундаки, мамлакатимиз эндиликда етарли моддий ресурсларга — жуда катта миқёсларда капитал қурилишни амалга ошириш учун металлга, бинокорлик материалларига, технология ускуналарига эга. СССР капитал маблағларининг абсолют ҳажми жиҳатидан жаҳонда биринчи ўринга ўтиб олди. Бу эса келажакда ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатдан ҳам устунликни таъминлаш учун негиз яратади.

Юқори малакали кадрлар тайёрлашни кенгайтириш —иқтисодий потенциални тобора оширишнинг энг муҳим йўналишларидан биридир. Ҳозирги вақтда СССР халқ хўжалигида 2 миллион 485 минг дипломли инженер ёки АҚШ экономикасидагига нисбатан 2,7 баравар кўпроқ дипломли инженерлар ишлаб турибди.

Зиёлиларнинг энг малакали қисми — олимлар сони айниқса тез ўсмоқда. Бизнинг мамлакатимизда Улуғ Ватан уруши арафасида фан ходимлари 100 минг киши эди, ҳозирги вақтда эса 930 минг кишига етди. Жаҳондаги ҳамма илмий ходимларнинг тўртдан бир қисми бизнинг мамлакатимиз ҳиссасига тўғри келади.

Ҳозирги шароитда қўшимча ишчи кучи жалб этиш имкониятлари чекланиб бораётганлигини ҳам эндиги тараққиётнинг хусусиятларидан бири деб ҳисобламоқ керак. Ўтмишда қишлоқдан шаҳарга аҳолининг кўплаб оқиб келиши ва табиий ўсиб боришнинг юксак суръатлари мамлакат меҳнат ресурсларини тўлдиришнинг жуда катта манбаи эди. Бироқ кейинги йилларда бу манбаларнинг аҳамияти пасайди.

Проблеманинг моҳияти ижтимоий меҳнат унумдорлигини оширишдан, ҳар бир единица ҳаражатлар — меҳнат, моддий ва молия ҳаражатлари эвазига ишлаб чиқариш ва миллий даромаднинг ҳажмини анча кўпайтиришга эришишдан иборатдир. Худди шунинг учун ҳам ишлаб турган кишилар сонини кўпайтирмаган ҳолда ишлаб чиқариш ҳаражатларини камайтириш ва ускуналардан, хом ашё ва материаллардан яхшироқ фойдаланиш билан ишлаб чиқаришни кенгайтиришни таъминлаш жуда муҳимдир. Тўққизинчи беш йилликда меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига миллий даромад 80 — 85 процент ўсишига, саноат маҳсулоти 87 — 90 процент ўсишига, қурилиш-монтаж ишлари 95 процент оширилишига, бутун қишлоқ хўжалик маҳсулотининг ўсиши ва темир йўл транспортида юк ташиш ҳажмининг ўсишига эришмоқ керак.

Янги беш йилликда меҳнат унумдорлигини оширишга биринчи даражали аҳамият берилишини иқтисодий тараққиётимиз ҳозирги босқичининг ўзига хос ҳусусиятлари тақозо этмоқда. Фан-техника революцияси ишлаб чиқаришни интенсивлашнинг янги имкониятларини очиб бермоқда, юксак даражада унумли ва принципиал янги меҳнат қуроллари, прогрессив материаллар вужудга келтирилмоқда. Хом ашё ва ишлаб чиқариш фондларидан тежаб-тергаб фойдаланиш учун, капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш учун шарт-шароитлар вужудга келмоқда. Ана шуларнинг ҳаммаси негизида, шунингдек янги техникани жорий этиш, ишлаб чиқаришни илмий негизда ташкил этиш ва халқ хўжалигини бошқариш методларини такомиллаштириш йўли билан фан-техника революцияси ишлаб чиқаришни интенсивлаш методларини тубдан ўзгартираётир.

Съезд белгилаб берганидек — капитал маблағларнинг самарадорлигини бутун чоралар билан ошириш — беш йилликнинг энг муҳим иқтисодий вазифаларидан биридир. Бизнинг мамлакатимизда олиб борилаётган капитал қурилишнинг ғоят катта хажмини назарда тутганда буни таъкидлаб ўтиш айниқса муҳимдир. Масалан, фақат 1970 йилнинг ўзида урушдан аввалги ҳамма беш йилликларни бирга қўшиб олгандагига нисбатан 1,6 баравар кўпроқ капитал маблағлар сарфланди. Тўққизинчи беш йилликда эса мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришга қарийб 500 миллиард сўм сарфланади. Бу эса СССРда Совет ҳокимиятининг дастлабки 45 йили мобайнида сарфланган капитал маблағлар суммасига тенгдир.

Беш йилликда саноат ва бутун ижтимоий ишлаб чиқаришнинг структурасини такомиллаштирувчи тармоқлар алоҳида юксак суръатлар билан ривожлантирилади. Маълумки, баъзи тармоқларда сарфланаётган капитал маблағларнинг ҳар бир сўми ўзини қоплаши ортиқ бўлса, баъзи тармоқларда кам, баъзи тармоқларда сарфланган маблағлар ўзини тез оқлаётган бўлса, баъзи бирларида секинлик билан оқламоқда. Халқ хўжалиги структурасини такомиллаштириш экономикамиздаги пропорцияларни маблағларнинг оборотини жадаллаштиришга, халқ хўжалигига сарфланаётган капитал маблағларнинг ўзини оқлаш муддатларини камайтиришга имкон берадиган қилиб яхшиланишини тақозо этмоқда.

КПСС XXIV съезди иқтисодий тараққиётимиздаги ҳозирги босқичнинг хусусиятларини очиб берар экан, халқ хўжалигини ривожлантиришнинг юксак даражага эришганлиги планлаштириш, бошқариш, хўжалик иши методи олдига қўйилган талабларни жиддий суръатда оширади деб уқтириб ўтди.

Гап экономиканинг ҳамма бўғинлари бир-бири билан ўзаро боғланишини кучайтириш, планлаштириш даражасини ошириш, планларни бир-бирига мувофиқлаштириш тўғрисида, СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг узоқ муддатга мўлжалланган перспектив планини ишлаб чиқиш тўғрисида бормоқда. Янги беш йилликда ишлаб чиқаришни планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантириш системасини янада такомиллаштириш таъминланади. моддий ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш доираси тармоқларининг хўжалик ҳисобидаги барча корхона ва ташкилотларини хўжаликни юритишнинг янги методларига кўчириш тугалланади.

Ниҳоят, КПСС Марказий Комитетининг Ҳисобот докладида кўрсатиб ўтилганидек, ҳозирги тарихий босқичнинг бир қанча ўзига хос белгилари тараққиётимизнинг ташқи шароитлари жиддий ўзгариб кетганлиги билан ҳам белгиланади.

Мамлакат иқтисодий тараққиётининг ҳозирги босқичдаги КПСС XXIV съезди батафсил очиб берган баъзи муҳим белгилари ана шулардан иборат. Ўртоқ Л. И. Брежнев съездда айтиб ўтганидек, буюк яратувчилик программасининг бажарилиши — ҳар биримизнинг меҳнатимизга, уюшқоқлигимизга ва интизомимизга, ишни юрита билиш маҳоратимизга, саботматонатимизга боғлиқдир.

КПСС XXIV съезди режаларини бажара бориб совет халқи коммунизм қурилиши йўлидан янги улкан қадам ташлайди.

А. МАМЕДОВ,
иқтисод фанлари доктори.

АХБОРОТ

ШИНГИЛ ХАБАРЛАР

ОБОД ШАҲАР

Сирдарё посёлкаси шаҳар номини олгандан буён қиёфасини тез ўзгартирмоқда. Шаҳарда кенг кўламда қурилиш ишлари олиб борилаётир. Ўтган йили қад кўтарган вокзал, ресторан бинолари қаторига энди универмаг, янги мактаб қўшилди.

Консерва заводи, тикув фабрикаси, «Сирдарё» станциясида осма кўприк қуриш мўлжалланмоқда.

А. БЎРЛИЕВ.

ҚИШКИ ДЕҲҚОНЧИЛИК

Республикада энг катта ҳисобланган Тошкентдаги Қуйлиқ теплица комбинатида бўлсангиз, қишки деҳқончилик завқини сурасиз. Пайкалларда помидор, бодринг ва бошқа сабзавотлар ғарқ пишиб ётибди. Абдушукур Сулаймонов бошчилик қилаётган бригада азаматлари, сабзавоткорлардан М. Қўзибоева, М. Кенжабоева каби миришкорлар юқори ҳосил ҳаракатида. Комбинат коллективи СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги шарафига мусобақани авж олдириб, 187 тонна сабзавот етиштириш учун курашмоқда.

А. МИРЗАЕВ.

БИРИНЧИ НАВБАТИ ТАЙЁР

Наманган областидаги Чуст районининг «Ленинград», «Коммунизм», Жданов номли, Ленин номли колхозлари Шотан каналидан сув ичадиган бўлди. Узунлиги 18 километрли бу канал ишга туширилиши билан 3000 гектар экин майдонини сув билан таъминлаш яхшиланади. Каналнинг 7 километрлик биринчи навбат қисми тахт қилиб қўйилди. Қолган участкаларда ҳам иш қизғин.

Ф. ЙЎЛЧИЕВ.

ЭЛЛИК ТИЙИНГА МАШИНА

Самарқанд область Ургут районида ДОСААФ лотереясининг ўтган йилги иккинчи чиқарилиш билетлари кенг тарқалган эди. «Коммунизм» колхозидаги 84-мактаб ўқитувчиси М. Умаров 50 тийинлик шундай билетлардан бирига «Москвич-412» машина ютди. «Октябрь» колхозида истиқомат қилувчи фельдшер А. Бозоровга «Урал» мотоцикли чиқди. К. Маркс номли колхоз аъзоси Р. Маҳкамов ҳам бир билетга «ИЖ-Юпитер» мотоцикли ютиб олди.

Ҳ. РАУПОВ.

* * *

Самарқандлик Ғ. Муродов, Н. Соимов, Х. Сафаров, андижонлик Т. Мамадалиев, фарғоналик Т. Умаров, А. Мадраҳимов, М. Аҳмедов, тошкентлик А. Қодиров, солдатлар У. Ортиқметов, Қ. Иброҳимов ўртоқлар ҳам редакцияга шу сингари хушхабарлар йўллашган.

ҚУРИЛИШ СУРЪАТИ ОШМОҚДА

ТЕРМИЗ, (ЎзТАГ мухбири). Сурхондарё областининг энг катта сув хўжалик қурилиши — Аму-Занг канали трассасида дастлабки миллион куб метр ер қазилди. Мураккаб об-ҳаво шароитларига қарамай, «Сурханирстрой» ва «Сурхансовхозводстрой» трестларининг механизаторлари юксак суръатлар билан меҳнат қилмоқдалар. Улар бир кунда 60 минг куб метрга қадар ер сурмоқдалар. Жарқўрғон қурилиш-монтаж бошқармасида тажрибали механизатор Назар Холиқов бошчилик қилаётган бульдозерчилар ва скреперчилар комплекс бригадаси бир сменада бир ярим-икки норма бажармоқда.

Иш фронти неча ўнлаб километрга чўзилди, биринчи ва иккинчи босқич кўтариш насос станцияларига котлован тайёрланмоқда. Бетон заводи монтаж қилина бошлади.

Яхоб — деҳқончиликнинг энг муҳим тадбирларидан бири. Қиш фаслида яхобга қондирилган майдонларда тупроқнинг донадорлиги ошади, қишлоқ хўжалик зараркунандалари қирилиб кетади, баҳорда чигит ернинг намига ундириб олинади. Яхоб ҳосилдорликни оширишда ҳам катта роль ўйнайди. Буни яхши англаган Иштихон районидаги Энгельс номли колхоз деҳқонлари шу кунларда пахтазорларга яхоб беришни қизғин давом эттирмоқдалар, бу билан мўл ҳосилга замин яратмоқдалар. Сувчилардан Саъдулла Санақулов ва Норжигит Абдиев ўртоқлар 17-бригада даласига яхоб бераётганида фото мухбир Ж. Эргашев суратга олган.

ХУШХАБАРЛАР

МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИГА — БАЙРОҚЛАР

«Союзсельхозтехника» системасидаги корхоналар ва ташкилотларнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида Бухоро район «Узсельхозтехника» бирлашмаси ва Сирдарё область «Малик» тажриба хўжалигининг коллективлари 1971 йил тўртинчи кварталида энг яхши натижаларга эришдилар. Мусобақа ғолиблари СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроқлари билан мукофотланди.

ЧОРВАДОРЛАРГА ЁРДАМ

Турли ихтисосдаги бир группа тажрибали врачлар Тошкентдан оталиқдаги Сирдарё областига жўнаб кетдилар. Улар яйловларга борадиган қишлоқ медицина ходимлари бригадаларига бошчилик қиладилар. Шаҳарлик медиклар чўпонлар ва уларнинг оила аъзоларига малакали медицина ёрдамини ташкил этишда қишлоқ медицина ходимларига ёрдам берадилар. Бригада ихтиёрида зарур аппаратларга эга бўлган кўчма амбулатория бор. (ЎзТАГ).

Тошкентдаги пахта целлюлозаси кимёси ва технологияси институтида пахта толасининг янги кимёвий хусусиятларини яратиш устида илмий тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Суратда: целлюлоза модификацияси лабораториясининг кичик илмий ходими Ш. Мирнеъматова иш устида.

И. Глауберзон фотоси.

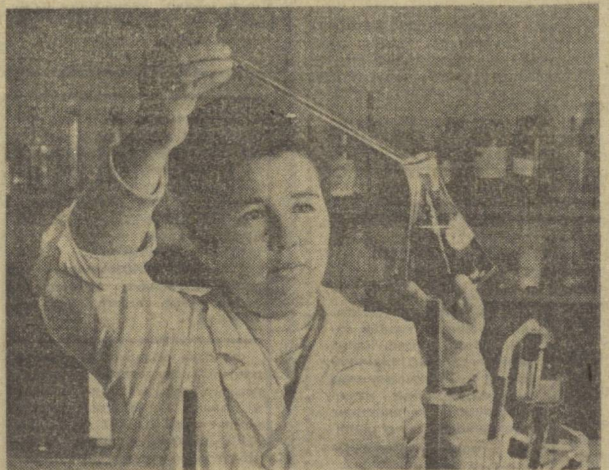

ҚОРЛИ ЙЎЛДА

ҲИКОЯ

Смена тугагач, ҳамкасбларим билан хайрлашиб, Оҳангарондан Тошкентга, ота-онам олдиларига жўнадим. Шахтёрлар посёлкасидан чиқишим билан кутилмаганда қор учқунлай бошлади. Дастлаб онда-сонда, тўзиган каптар патидек енгил учиб, тушган ерида йўқолиб кетаверди. Кейин эса секин-аста тезлашиб, дурустгина ёға кетди. Бирдан юрагим увишди: машинанинг ойна артгичи ишламайди! Шу пайтгача тузатиб олмаганимдан ўзимни койийман. Машинани йўл четида тўхтатиб, уриниб кўрдим. Яна икки соат... Агар яна икки соат юролсам, марра меники — Тошкентга етиб оламан. Аллақандай ғурурдан дадилланиб қайта йўл ўртасига тушдим. Газ педалини бир текис, тобора қаттиқроқ боса бошладим. Тезлик соатига олтмиш, етмиш, саксон... Шу пайт кимсасиз катта йўл четида ёлғиз бир аёл йўл ўртасига тушгудек бўлиб қўли билан «Олиб кет...» ишорасини қилди. Тўхтамадим. Бироқ унинг ёнидан ўтдиму, беихтиёр тормоз педалини босдим. «Раъно эмасми? Бемаҳалда бу ёқларда нима қилиб юрипти?», деб ўйладим. У бир-икки енгил сакраб келиб, ёқаси бўйнигача ўраб турган пўстинидаги қорларни капрон қўлқопи билан шошиб қоқар экан, менга юзланди: — Тошкентга, илтимос...

У Раъно эмас эди. Хунобим ошди: — «Эҳ, шундай пайтда директорнинг қизи эмас, менга деса жаннатнинг париси бўлмайдими, нега тўхтадим?! Ўзим ҳам ўлгудек кўнгилчанман-да!». Қизнинг «раҳмат»ини эшитмасданоқ акселераторни қаттиқроқ босдим. Машина силтаниб олға интилди. Шу пайт аксига қор ҳам мен билан мусобақалашаётгандек, шиддатли тус олди. Ана холос, энди машинанинг тезлиги эллик, ўттиз, ўн ва ниҳоят четлаб тўхташга мажбур бўлдим.

Тушиб ойнадаги қор қатламини қўлим билан сидирдим. Машина гўё баҳайбат тегирмондан тушаётган ун остида қолди. Бунинг устига, қоронғи туша бошлади. Ойна минут сайин бир энлик қор билан қопланарди. Фараларни ёқиб эшик ойнасини туширдим, ён томондан бошимни чиқариб юра бошладим. Ў-ҳў, рўпарамдан эсаётган асов шамол бутун қорни йиғиштириб башарамга урар, ҳосил бўлаётган илиқ, шўр сувдан кўзларим ачишарди. Қулоқларим ҳам музга айланиб қизий бошлади. Кечки изғирин заҳрини сочарди.

Қиз секин эшикни очиб машинадан тушди. Орқадан келаётган юк машинасига қўл кўтарган эди, у тўхтамади. Қиз бир қўли билан икки ёқасини тутганича, сабрсизлик билан у ёқ-бу ёққа юрарди.

Орқадан яна бир машина келарди. Аммо биз икковлашиб қўл силтасак ҳам тўхтамай кетди. Унинг кетидан катта кабинали самосвал кўринди. Умидсизгина қўл кўтарган эдик, у машина ... қўрқиб кетдим, самосвал «ғи-йиқ» этдию, йўл нишаб, бунинг устига жуда сирғанчиқ бўлганидан тескари томонга бурилиб кетди. Йўлга ағдарилиши ёки бир терак бўйи жарликка қулаб кетиши ҳеч гап эмас эди. Шофёр маст кишидек гандираклаётган баҳайбат машинани бир амаллаб жиловлаб олди. Кейин қути учган башарасини кабинадан чиқариб бир-икки сўкинди, авайлаб йўлга тушиб, жаҳл билан жўнаб қолди.

— Энди тўхтатманг! — қиз қўрққаниданми, совуқданми дағдағ титрарди. Уни машинага бошлаб кирдим. Двигателни ишлатиб қўйиб, печка вентиляторини уладим. Ёқимли иссиқ шамол енгил гувиллаб олдинги ўриндиқ таги ва икки ёндан орқага ҳам ўтарди. Кабина чироғини ёқиб, орқага ўгирилдим. Қиз дарҳол менга, сўнгра яна кузов деворидаги термометрга қаради.

— Йигирма даража, микроклимат... — у зўраки табассум билан жилмайди. Кейин ён томонга бурилиб пўстини орасига олган узун, чиройли, силлиқ оёқларини оҳиста пастга узатдида, ўйинчоқ тўппончадек, бежирим, ичи оқ тукли этикчасини кийишга тутинди. Қиз энгашган эди, пишган тухумнинг пўсти яхлит кўчгандек, пўстини атрофга кенгайди. Пешанасидан орқасига томон силлиқ таралган, таранг тортиб ялтироқ лента билан тугмаланган тимқора сочининг бир тутами олдинги ўриндиқ суянчиғига тушиб ўйнарди. У бошини кўтарди, тиниқ юзларига яна қизиллик югурган, атиргул япроғидек юпқа лаблари, кийик кўзлари устидаги икки бўлак ипдек қошларида ва қирра бурни учида майда тер томчилари йилтирарди. У устидаги қалин кийимини ечгудек эди, менга қараб яна анордек қизарди. Мен печка вентиляторини бир оз пасайтирдим. Приёмникни бурадим. Ғижжак овози янграй бошлади. Ёқимли куй қиз қалбини ҳам қитиқлади чоғи, унинг чеҳраси янада ёришди, тўлқинланаётгани сезилиб турарди.

— Институтни қачон тамомладингиз? — ийманибгина сўради қиз, пиджагимдаги ромб-значокка ишора қилиб.

— Икки йил бўлди. Ҳозир шахтада ишлайман. Хўш, ўзингиздан сўрасак...

Қиз узун ва қалин киприкларини пирпиратиб, бир оз ўйланди, кейин менга тик боқди:

— Мен Қўқондан — уйдан келяпман. Тошкентда ўқийман. Хореография билим юртида.., —деди у.

Орага кутилмаган жимлик чўкди. Ҳа, қизнинг келишган қаддиқомати, табиий ҳусни ва бутун борлиғи у бўлажак саҳна юлдузи эканлигидан дарак берарди.

У узун, нозик бармоқлари кўриниб турган капрон қўлқопи учи билан ёнидаги терлаган ойнани артди.

— Ҳамон ёғяпти, — деди: Унинг овози ёқимли жарангласада, бироқ энди бир оз ташвиш оҳанги ҳам сезиларди.

Иш бир орқага кетмасин экан. Буни қарангки, шу пайт бир текис ишлаб турган мотор тўсатдан силтаниб секинлади-да, ўчди-қолди. Лампочка хиралашиб радиоприёмник овози ҳам пасайди. Мен приборлар панелига қарадим. «Бензин» тили нолни кўрсатиб турарди. Ҳар эҳтимолга кўра стартерни ишлатиб кўрдим. Йўқ, бир грамм ҳам бензин қолмаган. «Энди тамом, — дедим ичимда, шу ерда тунашга тўғри келади». Қизга қарадим. У олдинги суянчиққа энгашган ҳолда, бир нимасини йўқотган кишидек менга жовдираб боқарди.

— Бензин тугадими?

— Қаердан билдингиз?

— Мотор овозидан, — қиз бесаранжомланиб, боқишлари қағъийлашди, — баъзида бизникида ҳам шундай бўларди.

Кабина совий бошлади. Мен шланг ва бўш канистрни йўлга қўйиб, жунжиб атрофга боқаман. Атроф биёдек, қоронғи дала. Яқин орада чироқ кўринмайди. Фақат тоғ тарафда — Олмалиқ устида ипга терилган маржондек ёруғлик чизиқлари ғирашира товланяпти. У ер ҳозир биздан тахминан ўттиз километр нари. Тошкентгача эса, яна қирқ километрча бор. Алламаҳал бўлиб кетган. Бирорта машина ўтмайди. Ҳамма уйқуда, жимжит, борлиқ жонсиздек. Фақат қаҳратон қиш тунининг аёвсиз совуғи заҳарли найзасини санчяпти.

— Тиниптн-ку, — оёғи увишгандек машинадан зўрға тушар экан, деди қиз, кейин атрофга олазарак бўлиб қарай бошлади.

Одатда, ёғин тингач, совуқ кучаярди. Шундай бўлди. Изғирин ҳаммаёқни ялаб кетяпти. Машина эшигини очишда қўлимни темир тутқичдан аранг ажратиб олдим. Кабина ва кўча бирдек совуқ. Оёғимни полга дамба-дам кўтариб қўяман-у, бутун танам беихтиёр баробар ҳаракатга келади. Титраётганимни қизга билдирмасликка ҳаракат қилсам-да, барибир аҳволим аён эди. Худди бизга кулгандек кўкда тўлин ой пайдо бўлди. Совуқ яна кучайди. Оёқларим жонсизлана бошлади. Бармоқларимга игна санчилаётгандек эди. Эҳ, ёшлик, тажрибасизлик-да. Машина ва кечаги илиқ ҳавога ишониб енгил кийинган эдим. Ҳамон титрайман. Ҳамроҳим ҳам хижолатда, бу оғир аҳволдан қутулиш йўлини изладим. Машинадан чиқдим. У ёқ-бу ёққа югуриш ҳам ўринсиз. Багажникдан двигателни қўлда айлантириладиган узун калитни олдим-да, олдинга ўтиб, уни куч билан ишлата бошладим. Лекин бу ҳол узоққа чўзилмаслигига кўзим етарди. Ўпкам совуқ ҳавога тўлиб, нафасим қисилди. Карбюраторни очиб, бир томчи бўлса-да, қолдиқ бензин ахтармоқчи бўлдим. Машина капотини кўтардим. Қўлимда калит билан гўё музга шўнғигандек совуқ темирлар бағрига эгилдим. Биринчи гайкани бураб олганимни биламан, бармоқларим тамом ишламай, тош бўлиб қолди. Қаддимни кўтарай десам гўё оёғим ерга тегмайди. Кўкда муаллақ, вазнсиз ҳолатда тебранаётганга ўхшайман. Аранг бир-икки қадам силжидим, кейин нима бўлганини эслай олмайман.

* * *

Алланима юз-бетим, қовоқларимни қаттиқ қиздириб, сесканиб уйғондим. Кўзимни очсам, нотаниш хонада қалин тўшалган кроватда ётибман. Рўпарамдаги пастаккина деразанинг ёғ босган ола-була токчасида бекасам чопонча ва гиламнусха дўппи кийган икки-уч яшар чамали бир бола ўтириб олган. У ипи тақилмаган ботинкачасининг резина пошнаси билан оҳаги кўчган сомон сувоқли деворни дукирлатиб уряпти. Уйғонганимни сезиб қолган бола иккита йирик тишининг милкигача кўрсатиб тиржайган ҳолда қўлидаги кўзгу-ойначасини орқасига яширди. Шошиб бошимни кўтардим. Печканинг у томонидан бошига салла қилиб ўраб олган катта гулдор, сариқ рўмолининг узун шокилаларини тебратиб ўрта яшар бир аёл тоғорада ҳамир қоряпти. У намакобли косани четроқ суриб қўяр экан, мен томонга кўзи тушиб қолди.

— Ассалому алайкум, меҳмон — ногаҳон хола ўтирган ерида ҳамирюқи қўлларини кўксига қилиб, мен билан сўрашакетди, — қалай, тузукмисиз ўғлим? Кўзларимни катторок очиб, мен ҳам салом-алик қилган бўлдим. Кайфиятим аслига келиб қолипти. Аммо ҳамон воқеанинг тагига етолмайман. Қаердаман? Булар ким? Даст ўрнимдан турдим. Шу пайт хола гап бошлаб қолди:

— Хотинингиз ҳам ҳозиргина шу ерда эдилар, — хола тиззасида туриб нариги тарафдаги деразадан ташқарига кўз югуртирди.—Ҳа, ана, машиналарнинг ёнида офтобда китоб ўқиб ўтириптилар.

— Келинчакнинг юраги дов экан, — қулоғимга яна холанинг товуши чалинди,— совуқ тунда ёлғиз ўзи ўша ердан бизнинг қишлоққа сизни елкасида олиб келипти-я! — ахир алламаҳал эди-да, бечора бизнинг дарвозани тақирлатганда ҳовлида хўроз қичқирарди, айланай. Кўплашиб саройдаги тракторни қўшдик, прицепга ўтиришиб, ўша ёққа шошилдик, — хола кулиб яна қўшиб қўйди, — йўл-йўлакай қайноқ чой олганимиз ҳам жуда асқотди-да, айланай болам. Хайрият, охири хайрли бўлди. Кўнглим бир оз тинчигач, қўлим хамирга борди.

Мен дарҳол гулдор намат устидан ўтиб бориб, ўша томонга қарадим. Тунги ҳамроҳимни кўрдим. Қалбим негадир шошиб, безовта урарди. Дераза тепасидаги бўғотдан томда эриган қор суви ингичка ариқча бўлиб қолган йўлак четига чак-чак томиб турарди. Бу томчилар шу дамда ўтаётган вақтнинг ажойиб дақиқаларини санаётгандек туюларди. Ана, қиз китобчасини шап этиб ёпдида, ўрнидан турди. Оҳиста қадам ташлаб шу томонга кела бошлади. У ўйиқ ерда сирқинди сувлардан ҳосил бўлган, офтобда кўзгудек товланаётган кўлмак тепасига келгач, бир зум тўхтади. Унда тиниқ, бегубор осмон ва бир парча оқмомиқ булут енгил сузарди...

Эргаш МАНСУРОВ.

БИР ЖИНОЯТ ИЗИДАН

ОВУЛДАН КЕЛГАН ХАТ

«Собиқ синфдошлар дугонамизнинг тўйида бўлдик. Тўйдан ўрта мактабда мен билан бирга ўқиган қариндошим Қўсмурза Жўломонов билан бирга қайтдик. Овлоқ ерга келганда ҳамроҳимнинг нияти бузилди. Қариндош эканлигимизни, дўстлигимизни ўртага солдим, бўлмади. Тўйда анча-мунча кайф қилиб олган Қўсмурза ножўя қилиқлар бошлади. Мен бақирдим, ёрдамга чақирдим. Шундан кейин Қўсмурза мени бўғиб ура бошлади, сочларимни юлди, тепкилади. Ниҳоят инсонлик қиёфасини йўқотган Қўсмурзанинг чангалидан қочиб қутулдим.

Эртасига, 1971 йил 16 сентябрда аҳволим оғирлашиб, касалхонага тушдим. 30 кундан ортиқ даволанишга тўғри келди.

Мен газетага мурожаат қилмас эдим, лекин ёзишга мажбур бўлдим. Чунки, маъмурий органларга, район партия ва совет ташкилотларига қайта-қайта мурожаат қилишимга қарамай, Қўсмурза Жўломоновга нисбатан ҳеч қандай чора кўрилмаётир. Қиз боланинг орномусини, бинобарин унинг ҳаётини поймол қилмоқчи бўлган жиноятчи адолатли жазо олмай қолаверадими?»

Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг Тахтакўпир районида яшовчи З. исмли қизнинг мактубидан келтирилган ана шу сатрларни ўқир экансиз Қўсмурзанинг хатти-ҳаракатидан нафратланасиз. Лекин, район ички ишлар бўлими, прокуратура ва суд органлари Қўсмурзанинг совет кишиси ахлоқига ёт хатти-ҳаракатларига бефарқ муносабатда бўлганидан ажабланасиз. Жиноят юз берганидан буён беш ойча вақт ўтибди-ю, Жўломоновга нега жазо берилмаган? Уни ким ҳимоя қиляпти? Балки овулдан келган бу хатга ишониш учун асос йўқдир? Бу саволларга жавоб топиш учун Қорақалпоғистон АССР суд медицина экспертиза бюросининг бошлиғи Суюнов, район прокурори Қолмуротов, халқ суди раиси Позилбеков ўртоқлар билан гаплашишга тўғри келди.

— Қизнинг баданидаги жароҳатлар, шунингдек йигитнинг юзидаги жароҳатлар ҳаммаси З. нинг аризаси тўғрилигини тасдиқлайди, — дейди суд медицина экспертиза бюроси бошлиғи врач Суюнов. — Биз худди шундай хулоса ёзиб берганмиз.

— Демак шу хулоса асосида Жўломонов устидан жиноий иш қўзғаш мумкин, шундайми?

— Албатта.

Тахтакўпир район халқ суди биноси олдида район прокурори ўрток Қолмуротов билан учрашиб қолдик. Судья Позилбековнинг кабинетига кирдик. Келишдан мақсадимизни айтиб, прокурордан Қўсмурза Жўломоновга нисбатан нега ҳеч қандай чора кўрилмаганини суриштирдик.

— Биз терговни тугатиб, ишни судга оширганмиз. Жўломоновнинг жиноий ҳаракат қилганлиги тўла исботланган деб ҳисоблаймиз.

Одатда бундай жиноят юз берганда жиноят қилишда айбланувчи кишини тергов ишларининг объектив боришига таъсир ўтказмаслиги учун у қамоққа олинади. Агар айбланувчи кишининг жиноят қилганлиги равшан бўлса, прокурор уни қамоққа олиш тўғрисида санкция бериши мумкин.

Бироқ, район прокурори ўрток Қолмуротов бундай эҳтиёт чорасини кўрмаган. Қўсмурза воқеаси овулда ҳаммага аён бўлган. Шунинг учун, жиноятчининг озодликда юриши турли уйдирмалар ва миш-мишларнинг келиб чиқишига сабаб бўлган. «Маъмурий органлар Қўсмурзани ҳимоя қиляпти», деган фикрлар туғилган.

— Қўсмурзани эҳтиёт чора сифатида қамоққа олмай хато қилган эканман, — деб тан олди прокурор.

Прокурорнинг бу хатосини район халқ судининг раиси Позилбеков ҳам тузатмаган. Ҳолбуки, судья жиноятчини қамоқда сақлаш бўйича ажрим чиқариши, шу билан овулда тарқалган миш-мишларга чек қўйиши мумкин эди.

Судья Позилбековдан Қўсмурза Жўломоновнинг иши негa шу вақтгача кўрилмаганини тушунтириб беришини сўраймиз.

— Биз бу ишни кўрмоқчи бўлган эдик. Лекин жабрланган томон Автоном республика суд медицина экспертизаси хулосасига рози бўлмади. Тошкентдан мутахассислар чақиришни талаб қилди.

Маълум бўлишича, З. исмли қиз 16 сентябрда район касалхонасига келган. Аммо бу ерда бир ҳафта давомида рентген кабинети ишламаган. Оқибатда беморнинг аҳволини тўлиқ аниқлаш имконияти бўлмаган. Суд медицина эксперти вазифасини бажариш зиммасига юклатилган врач Аллаёров эса Қўсмурзанинг қариндоши бўлганлиги учун бу иш юзасидан хулоса ёзиб бермаган. Район партия ташкилоти аралашгандан сўнггина Нукус суд медицина экспертиза бюросига хабар қилганлар. З. Автономреспублика касалхонасига ётқизилган. Шу ерда текшириш ўтказилиб, суд медицина хулосаси ёзиб берилган. Бироқ бу хулосада З. касалхонада 14 кун ётди, деб кўрсатилган.

Қизнинг аризасига мувофиқ бу ишга республика суд-медицина экспертиза бюроси аралашди. Унингсиз ҳам чўзилган иш яна орқага сурилиб кетди.

Судья Позилбеков касаллик тарихи, амбулатория картаси ва бошқа ҳужжатларнинг асл нусхасини республика суд-медэкспертиза бюросига юбориш ўрнига бу ҳужжатларнинг копиясини ҳавола қилди. Тажрибали судьянинг бундай иш тутиши ажабланарлидир. Бунинг устига ҳужжатларнинг асл нусхасини юбориш ҳақидаги талабларга Позилбеков «юборилган» деб нотўғри жавоб ёзиб келган. Хуллас, врач Аллаёров, судья Позилбеков ҳам ўринли ва ўринсиз баҳоналар билан ишнинг чўзилишига сабабчи бўлганлар.

Биз район касалхонаси врачлари билан гаплашганимизда, Позилбековнинг ёзишмалари асоссиз эканлиги равшан бўлиб қолди. З. нинг касаллик тарихи судга оширилган ҳужжатлар ичидан эмас, балки касалхона бош врачи Утемуродовнинг темир сандиғидан топилди.

Тахтакўпир район маъмурий органлари бу ишни қанчалик чўзишга уринмасинлар, жиноятчи ўз қилмишига яраша жазосини олади. Шу билан киссамизни тугатишимиз мумкин эди. Лекин район касалхонаси врачларининг ўз ишларига совуққонлик билан қараганликлари тўғрисида ҳам тўхталиб ўтмай бўлмайди.

Бош врач Утемуродов билан врач Мададбеков беморга ўз вақтида тиббий ёрдам кўрсатиш учун мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланмаганликлари равшан бўлиб қолди. Бунинг устига, врачлар СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг инструкцияларини қўпол равишда бузиб, касаллик тарихини тўлдиришда катта хатоларга йўл қўйганлар.

Масалан, инструкцияга кўра, врачлар контрол комиссияси (ВКК) оғир касалларгагина касаллик варақасини ўн кунга узайтириб бериши мумкин. Врач Сейтназаров билан Мададбеков эса З. нинг касаллик варақасини ўн кунга узайтириб, 11-куни ишга тушиш зарурлигини кўрсатганлар. Ҳолбуки, врачларнинг таъкидлашларича, бу вақтда З. унчалик оғир бемор ҳисобланмас эди. Бунинг устига З. нинг касаллик тарихига бюллетень нима учун чўзиб берилганлиги, яъни бемор нималардан шикоят қилганлиги ёзилмаган. Суд-медицина экспертиза ишларининг чўзилиб кетишига врачларнинг ўз ишларига ана шундай совуққонлик билан қарашлари ҳам сабаб бўлган.

Қорақалпоғистон АССР Соғлиқни сақлаш министрлиги касаллик варақаларини ва касаллик тарихини тўлдириш қоидаларига жойларда қандай амал қилинаётганлигини текшириб кўриши керак.

Ҳ. ИБРОҲИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

БИЗНИНГ СУҲБАТ

ҲАВОНИНГ АВЗОЙИ

Ҳурматли редакция! Ҳаво кескин ўзгариб кетди. Қалин қор, қаттиқ совуқ сабабларини тушунтириб бера олмайсизми!

Аҳмад БЕРДИЕВ,
Ғузор районидаги Карл Маркс номли колхоз бригадири.

Дарҳақиқат, ҳавонинг бу йилги авзойи бир бошқача. Қор қалин ёғди. Қиш чилласи чиққан бўлса ҳам совуқнинг шашти қайтмай турибди. «Совет Ўзбекистони» мухбири об-ҳавонинг бу авзойи ҳақида «бир нима» дейишларини сўраб мутахассисларга мурожаат қилди. Ўрта Осиё гидрометеорология илмий тадқиқот институти узоқ муддатли об-ҳаво лабораториясининг мудири Амалия Григорьевна Аванесова ана шу саволга жавобан қуйидагиларни айтди:

— Январь ойида Шимолий кенгликда содир бўлган об-ҳаво ўзгариши — совуқ ҳаво массаларининг бу йилги йўналишлари қизиқ бўлди. Улар мамлакатимиз территориясининг Европа қисмидаги марказий районларда, Уралда ҳавони кутилмаган даражада ўзгартириб юборди. Совуқ ҳаво оқими жанубга томон — Ўрта Осиё республикаларига қараб силжиди.

Буни Ўзбекистон об-ҳавосидаги жиддий фарқлардан ҳам равшан билиш мумкин. Республикамизда январнинг биринчи ва учинчи ўн кунлигида ҳаво жуда совуб кетди. Жанубий областларда ҳаво 15-20, айрим жойларда 22-25 даража совуқ бўлди. Қорақалпоғистон АССР, Хоразм областида 25-30 даража совуқли кунлар айниқса ташвишли бўлди. Баъзи кунлари ана шу жойларда совук «қутуриб» 35 даражагача етди.

Тошкент, Самарқанд, Сирдарё областларида ҳам қиш чилласининг шашти шундоққина билиниб турди. Совуқ 28 даражагача борди. Тошкент шаҳрида тунда совуқ 19 даражадан пасаймаган кунлар давомли бўлди.

Ўртача рақамларга эътибор қилайлик. Бир кеча-кундузда ўртача совуқ 12-18 даражага етди. Бу, кўп йиллик об-ҳавонинг ўртача кўрсаткичларидан 8-19 даража фарқ қилади. Қиш чилласининг охирги ҳафталаридаги об-ҳаво «тезоб»лигини 1965 ва 1969 йилларга қиёслаш мумкин. Бу йил қишнинг ўзига хос жиҳатларидан бири шу бўлдики, республиканинг кўпчилик районларида қор қалин ёғди. Тошкент, Самарқанд, Сирдарё областларида қорнинг қалинлиги 20-30 сантиметргача борди. Тоғлиқ районларда ёққан қорнинг қалинлиги 80-100 сантиметрга етиши ва ундан ҳам ортиши камдан-кам учрайдиган ҳол.

Февраль ойи бошланса ҳам қиш ҳавоси «сир бой бермай» турибди. Кейинги уч-тўрт кун мобайнида республикада совуқнинг сал пасайиши, вақти-вақти билан қор ёғиб туриши кутилмоқда. Қорақалпоғистон АССР, Хоразм ва Бухоронинг шимолида кечалари 20-25, кундузи 9-14 даража атрофида совуқ бўлади. Қолган жойларда кечаси 12-17, кундузи 6-11 даража ўртасида совуқ сезилади.

Иккинчи ва учинчи ўн кунликнинг охирларида Ўзбекистоннинг шимолий районларида кечаси 3-8 даража совуқ, кундузи 0-5 даража иссиқ кутилади. Вақти-вақти билан, ёмғир ёғади.

Қизилқум чорвадорларига анча қулай бўлди. Улар об-ҳаводан барвақт бохабар бўлишяпти. «Чўпонқазған» метеорология станцияси иш бошлади. Қизилқумнинг шимолий қисмида барпо қилинган ана шу станция чўпонларга об-ҳаво маълумотларини мунтазам етказа бошлади.

Бугунги кунда 12 та ана шундай станция республикамиз чорвадорларига хизмат кўрсатмоқда. Уларнинг ҳаммаси чўл зоналарида жойлашган. Гидрометеорология хизмати ходимлари чўпонларга фақат об-ҳаво ҳақида маълумот бериб қолмайдилар. Баҳор шабадаси эсиши билан фотометрик аппаратлар билан жиҳозланган самолётлар осмонга кўтарилади. Ана шу приборлар яйловнинг қаерида ўт-ўланлар қанчалик қалин эканлигини «айтиб» туради. Бу асбоблар илгари шу мақсадларда қўлланилган ускуналарга қараганда аниқ маълумотлар бериши билан мақтовли.

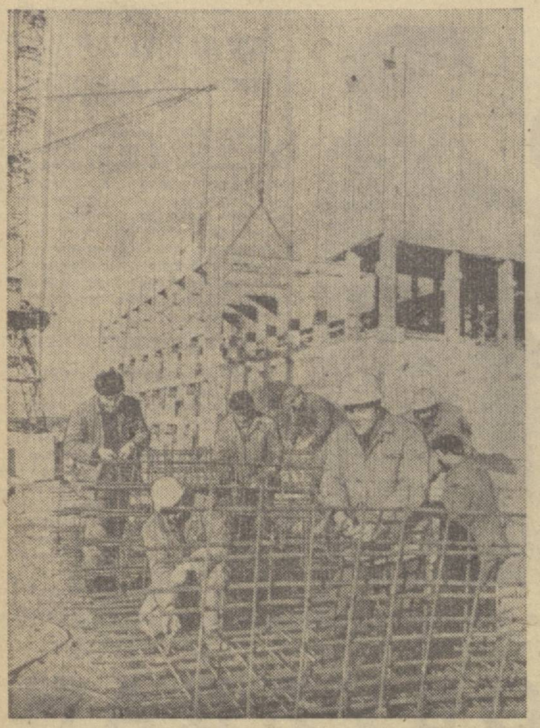

* ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИДА
* СОВЕТ ИТТИФОҚИГА МИННАТДОРЛИК
* ХАЛҚЛАР ҲАМДЎСТЛИГИ РИВОЖЛАНМОҚДА
* *МОНГОЛИЯНИНГ УЛКАН ОДИМЛАРИ*

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР.

БОЛГАРИЯ. Дунай соҳилидаги Козлодуй яқинида биринчи болгар атом электр станцияси қурилмоқда. Мамлакат халқ хўжалигида муҳим аҳамиятга эга бўлган бу атом электр станцияси қурилишида Совет Иттифоқи фаол кўмаклашмоқда. Суратда: «Козлодуй» атом электр станцияси қурилишида.

БТА—ТАСС фотоси.

МОНГОЛИЯ. Рус тили Монголиядаги энг оммавий чет тиллардан биридир. Мамлакатнинг мактаб ва институтларида рус тили ўқитилади. Суратда: Улан-Батордаги 1-мактабнинг рус тили ўқитувчиси Д. Цэрэндулам радиолаштирилган синфда машғулот ўтказяпти.

А. Еланчук фотоси, (ТАСС).

ҚИШКИ ОЛИМПИАДА

ФЕДОР СИМАШОВНИНГ КУМУШ МЕДАЛИ

САППОРО, (ТАСС). 15 километрга ўтказилган чанғичилар пойгасида москвалик Федор Симашов олимпиаданинг кумуш медалини олишга сазовор бўлди. У маррага 46 минут 00.84 секундда етиб келди. Маррага 45 минут 28.24 секундда етиб келган швециялик чанғичи Свен-Оке Лундбэк биринчи ўринни олди. 46 минут 02.68 секунд вақт ичида маррага етиб келган норвегиялик Ивар Форму учинчи ўринда қолди. Усмирлар орасида Европанинг икки марта чемпиони бўлган Юрий Скобов 46 минут 04.59 секунд вақт билан бешинчи ўринга чиқди. Владимир Воронков, ўн иккинчи ўринни, Валерий Тараканов ўн олтинчи ўринни олдилар.

ХОККЕЙ ТУРНИРИ

САППОРО, 8 февраль. (ТАСС). Чехословакия терма командаси бугун олимпиада турнирида Финляндия хоккейчиларини 7:1 (1:0, 3:0, 3:1) ҳисобида ютди. Шайбаларни ғолиблар командасидан Кохта, Черни, Глинка, И. Холик, Я. Холик, Мартинец, Поспишил; муваффақиятсиз л и к к а учраган командадан Ярн киритдилар.

РОДНИНА БИЛАН УЛАНОВНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

САППОРО, 8 февраль. (ТАСС). Муз устида жуфт бўлиб фигурали учиш соҳасидаги совет мастерлари Ирина Роднина билан Алексей Уланов XI қишки олимпиада чемпионлари бўлишди. Совет спортчиларидан Людмила Смирнова билан Андрей Сурайкин эса иккинчи ўринни олишди. Бронза медаллар ГДР вакиллари Мануэла Гросс билан Уве Кагельманга тегди.

ИККИНЧИ ОЛТИН МЕДАЛЬ

САППОРО, 9 февраль. (ТАСС). Совет спортчиси Галина Кулакова олимпиада ўйинларида иккинчи олтин медални қўлга киритди. У чанғида 10 километр масофага чопиш бўйича биринчиликни олгач, бугун яна 5 километрлик масофада ҳам маррага биринчи бўлиб етиб келди. Иккинчи ўринни Марьятта Койосмаа (Финляндия), учинчи ўринни Хелена Шиколова (Чехословакия), тўртинчи ўринни Алевтина Олюнина (СССР) эгаллашди.

• • •

САППОРО, 9 февраль (ТАСС). Гренобль олимпиада ўйинларида кумуш ва бронза медалларини қўлга киритган американлик конькичи Диана Холам бу сафар Оқ олимпиаданинг олтин медали билан мукофотланди.

ТЎҒРИ СИЁСАТ

УЛАН-БАТОР. Бу ерда пропагандистлар ва агитаторларнинг иккинчи республика кенгаши очилди. Кенгашда МХРП Марказий Комитетининг биринчи секретари, МХР Министрлар Советининг Раиси Ю. Цеденбал кириш нутқи сўзлади.

Бизнинг халқимиз, деди Ю. Цеденбал ўз нутқида, МХРП раҳбарлигида ўз мамлакатида социализм қурилишини тугаллаш вазифаларини амалга ошириш борасида меҳнат қилмоқда. Шу муносабат билан МХРП программасида социализм қурилишининг зарур шарти ва таркибий қисми сифатида меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашни кучайтириш кўзда тутилган. Партия пролетар интернационализми принципларини доимо қаттиқ туриб ҳимоя қилиб келди ва ҳимоя қилмоқда, антикоммунизмга, ўнг ва «сўл» оппортунизмга қарши, реакцион маоизмга ва марксчи-ленинчи таълимотни бузишнинг бошқа турларига қарши қатъий кураш олиб борди ва бундан кейин ҳам кураш олиб боради.

Кейинги вақтларда, деб таъкидлади нотиқ, халқаро ҳаётда кўпгина воқеалар содир бўлдики, бу воқеалар социализм дунёси ўзининг тинч ҳужумини актив ва сабот билан давом эттираётганлигидан далолат бермоқда. Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар халқаро кескинликни юмшатиш, тинчликни мустаҳкамлаш ва давлатлар ўртасидаги жанжалли проблемаларни ҳал қилиш учун қулай вазиятни вужудга келтириш мақсадида кўп куч-ғайрат сарфламоқдалар. Шу жиҳатдан олганда Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат комитетининг Прагада бўлиб ўтган кенгаши Европада ва бутун дунёда тинчликни ва хавфсизликни мустаҳкамлаш учун жуда катта аҳамият касб этган муҳим воқеа бўлди.

Монголия Халқ Республикаси, деб таъкидлади Ю. Цеденбал, Европада хавфсизликни мустаҳкамлаш, қитъадаги барча давлатлар ўртасида ўзаро манфаатли алоқаларни ва дўстона ҳамкорликни ривожлантириш юзасидан социалистик мамлакатлар ўртага қўйган таклифларни астойдил қўллаб-қувватлайди ва маъқуллайди.

Нотиқ Хинди-Хитой мамлакатлари халқларини ёқлаб ва қўллаб-қувватлаб келаётган социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг қатъий позициясини таъкидлаб ўтди. У Ҳинди-Хитой проблемасини сиёсий йўл билан эмас, ҳарбий йўл билан ҳал қилишга ҳамон уринаётган Никсон маъмуриятини қоралади. Ю. Цеденбал Исроилнинг агрессив сиёсатини ва халқаро сионизмнинг найрангларини ҳам кескин танқид қилди. (ТАСС).

ҚИММАТЛИ ЁРДАМ

ВАРШАВА. (ТАСС). «Голос Праци» газетаси ўз шарҳида шундай деб ёзади: Совет раҳбарлари билан Миср Араб Республикаси президенти А. Садат ўртасида Москвада олиб борилган музокараларда дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома билан боғланган ҳар икки давлат ўртасида ўтқазилаётган ўзаро маслаҳатлар занжирида навбатдаги халқа бўлиб ҳисобланади.

Президент Садат, дейилади сўнгра шарҳда, ТАСС мухбири билан суҳбатида сиёсий ва ҳарбий мадад учунгина эмас, шу билан бирга мамлакат экономикасига ҳар томонлама ёрдам берганлиги учун ҳам Совет Иттифоқига миннатдорчилик изҳор этди. Исроил агрессиясидан кейин Миср ўзининг мудофаа қудратини тиклаб олишида СССР унга ёрдам берибгина қолмай, халқаро майдонда арабларнинг ҳаққоний ишини қўллаб-қувватлабгина қолмай, шу билан бирга Миср Араб Республикасининг саноат потенциали ривож топган замонавий давлатга айланишига хам ёрдам бермоқда.

Москвада олиб борилган музокаралар, деб ёзади пировардида газета ,араб' дунёсидаги мамлакатлар Совет Иттифоқи ва социалистик мамлакатлар сиймосида синалган ва содиқ дўстларга эга эканликлари фактини яна бир бор тасдиқлади. Совет Иттифоқи ва социалистик мамлакатлар араб халқларининг ҳаққоний ишини изчиллик билан ҳимоя қилмоқдалар.

ИНТЕГРАЦИЯНИНГ КУЧИ

БЕРЛИН. (ТАСС). «Нойес Дойчланд» газетаси ўзининг бош мақоласида қуйидагиларни ёзади: Социалистик иқтисодий интеграция қардош мамлакатлардан ҳар бирини ривожлантириш учун, социализмнинг қудратини ошириш учун катта аҳамиятга эга. Интеграция тинчлик учун курашувчи кучларнинг қудратини кўпайтиришини Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат комитетининг Прага кенгаши кўрсатиб берди.

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг комплекс программаси социализмни янада мустаҳкамлаш учун янги имкониятлар очиб беради, деб уқтиради Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитетининг органи.

Пировардида «Нойес Дойчланд» газетаси социалистик интеграцияни ривожлантириш социалистик давлатлар ўртасида сифат жиҳатидан янги муносабатлар бошланишини билдиради, деб таъкидлайди. Бу эса ГДРнинг беш йиллик плани муваффақиятли бажарилишининг ҳам гарантияси бўлади, социалистик ҳамдўстликдаги давлатлар куч-қуввати ва халқаро обрў-эътиборини оширишнинг ҳам гарантиясидир.

Дўстона вазиятда

ДЕҲЛИ, 8 февраль. (ТАСС). Бангладеш Халқ Республикаси бош министри Мужибур Раҳмоннинг Ҳиндистонга қилган икки кунлик визити тугади. Мужибур Раҳмон Ҳиндистон бош министри Индира Ганди билан икки томонлама муносабатлар ва ҳозирги халқаро аҳвол масалалари юзасидан музокаралар олиб борди.

Қўшма ахборотда Ҳиндистон ҳукумати билан Бангладеш ҳукуматининг тинчлик ва халқлар ўртасида дўстлик принципларига содиқ эканлиги таъкидланади ва Ҳиндистон ярим оролида тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун куч-ғайрат сарфлашни давом эттиришга тайёр эканлиги изҳор этилади.

Мужибур Раҳмон бугун Даккага қайтиб келди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ **ОТТАВА.** Канадада мамлакат аэропортлари ва денгиз портларидаги радиолокация ускуналари ва алоқа воситаларида ишлаб турган 2200 техник умум миллий забастовка эълон қилди. Улар иш ҳақининг оширилиши ва меҳнат шароитининг яхшиланишини талаб этмоқдалар.

◆ **БРЮССЕЛЬ.** Бу ерда «Умумий бозор»га кўшилган мамлакатлар министрлар кенгашининг навбатдаги сессияси очилди. «Умумий бозор» мамлакатлари қишлоқ хўжалик министрлари қишлоқ хўжалик структурасини ислоҳ қилишга доир мураккаб масалаларни, Европа иқтисодий жамияти комиссиясининг 1972—1973 йилларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари нархини оширишга доир таклифларини проблемаларни қараб чиқиши керак.

◆ **САНТЬЯГО.** Халқ бирлиги ҳукумати мамлакат аҳолисини ўзида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ҳисобидан озиқ-овқат билан тўла таъминлаш учун зарур чораларни кўрмоқда, деди Чили қишлоқ хўжалиги министри Жак Чончоль Тальталь шаҳрида бўлиб ўтган деҳқонлар митингида. Шу мақсадда, деди у, бу йил экин майдонларини анча кенгайтириш, қишлоқ хўжалигини механизациялаш даражасини ошириш ва деҳқонларни уруғлик билан таъминлашни яхшилаш мўлжалланмоқда.

◆ **ЛОНДОН.** Иш ҳақининг оширилишини талаб қилиб, забастовка бошлаган 30 минг инглиз шахтёрининг умуммиллий иш ташлаши бошланганига бир ойдан ошди. Матбуот хабарларига қараганда, ҳукумат ишчиларнинг иродасини букишга уриниб, шу ҳафта ичи мамлакатда фавқулодда ҳолат жорий қилмоқчи бўлиб турибди. Бу тадбир ҳукуматга кўмир ташиш учун армия қисмларидан фойдаланиш имконини берган бўлур эди. (ТАСС).

Тинчлик иши енгади

НАТО бош секретари И. Лунс ҳозир АҚШда турибди. Яқинда у Шимолий Атлантика блокининг ҳарбий машинасини кучайтиришга асосланган «зўравонлик позицияси» сиёсатини бундан буён ҳам давом эттираверишни даъват қилиб нутқ сўзлади. Лунс «Атлантика шерикчилиги» деб аталган сиёсатни мустаҳкамлаш зарур, деб жар солди. Бу сиёсатни у АҚШнинг Ғарбий Европадаги жуда кўп ҳарбий хизматчиларни сақлаб қолиш билан бирга Ғарбий Европа давлатларининг уруш тайёргарлигига «кўпроқ ҳисса» қўшиши деб билаётганлиги унинг сўзларидан кўриниб турибди.

Маълумки, НАТО ташкил этилгандан бери ўтган йигирма йилдан кўпроқ вақт ичида Европада жуда катта ҳарбий механизмни вужудга келтирди. НАТОнинг бирлашган қуролли кучлари составига бир миллиондан ортик киши киради. Шу блокка аъзо бўлган Европа мамлакатлари территориясида, асосан ГФРда Американинг салкам 300000 солдат ва офицери жойлаштирилган. Ғарбий Европада Американинг 7000 га яқин ядро бомбаси бор.

Ана шу баҳайбат ҳарбий машина Европа қитъасидаги сиёсий вазиятни заҳарламоқда. НАТОга аъзо бўлган Ғарбий Европа давлатларининг экономикасига машаққатли юк бўлиб тушмоқда. Англия, Голландияда ва Ғарбий Европанинг бошқа давлатларида солиқлар кўпайиб, нарх-наво ошиб, ишсизлар армияси тобора кенгайиб бораётганлигининг сабаби шуки, бу мамлакатларда қуролланиш пойгасига зўр берилиб, экономика милитаризация изига солиб юборилган. Яқинда НАТОга аъзо бўлган 10 та мамлакат Пентагоннинг қистови билан НАТО блокининг ҳарбий машинасига бир миллиард доллар миқдорида қўшимча «взнос» беришга чор-ночор рози бўлди. Ҳозир эса Вашингтон Лунс орқали ўзининг кичик шерикларидан ҳарбий харажатларни яна ҳам кўпайтиришни талаб қилмоқда.

НАТОга аъзо бўлган Ғарбий Европа мамлакатларига ўтказилаётган навбатдаги бу тазйиқнинг сабаби шуки, Вашингтон АҚШнинг Ҳинди-Хитойдаги агрессив урушига, чет-эллардаги жуда кўп ҳарбий базаларни сақлаб туришга, иттифоқчиларга берилаётган ҳарбий «ёрдам»га жуда кўп чиқим қилаётганлиги сабабли танг аҳволга тушиб қолган Америка экономикаси ва валюта-молия системасини боши берк кўчадан шу йўл билан чиқариб олишга уринмоқда. Долларни «сақлаб қолиш» юзасидан Оқ уй кўрган фавқулодда чоралар ғарб мамлакатлари ўртасидаги валюта-молиявий зиддиятларни янада чигаллаштиришга олиб борганлиги энди мутлақо равшан кўриниб қолди. Потамак соҳилларидаги сиёсатдонлар эса АҚШнинг Европада қилаётган ҳарбий харажатларининг катта қисмини иттифоқчилар гарданига юклашга уринмоқдалар.

Ана шу мақсадга эришишни кўзлаб бошдан оёқ туҳмат ва бўҳтондан иборат «Советларнинг хавфи» деган машъум пропагандистик шиор яна ишга солинди. Бу бўҳтонни тўқиб чиқарган кимсалар СССРнинг тинчликни, Европа хавфсизлигини мустаҳкамлашдаги, ялпи ва тўла қуролсизланишга қаратилган ҳамма тинчликсевар ташаббусларини ҳаспўшлаб кўрсатадилар ёки бутунлай сохталаштирадилар. Совет сиёсатининг тинчликсеварлик моҳиятини бузиб кўрсатиш йўлидаги уринишлардан кузатилган мақсад қуролланиш пойгасини кучайтиришга, НАТО мамлакатларида солиқни кўпайтиришга қилинаётган даъватларни оқлашдан иборат, холос. Лекин СССРнинг ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатларнинг Европада ва бутун дунёда мустаҳкам тинчлик учун олиб бораётган курашини кенг жамоатчилик вакиллари ҳам, кўпгина давлатларнинг ҳукумати ҳам тобора яхшироқ тушуниб кутиб олаётган ҳозирги шароитда «зўравонлик сиёсати» жарчилари ўзларининг миси чиққан сафсаталарини ўтказишлари амри маҳол бўлиб қолмоқда. Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат комитетининг Прагада бўлиб ўтган кенгаши якунлари бутун дунёда зўр қизиқиш билан муҳокама қилинаётган бир вақтда Лунснинг АҚШдаги гаплари сингари урушқоқлик руҳидаги нутқлар айниқса манфур бўлиб кўринмоқда.

Маълумки, Прагадаги кенгаш қатнашчилари Европа сиёсатини фақат блок категориялари тарзидагина талқин қилаётган, Европадаги бир давлатни иккинчи бир давлатга қарама-қарши қилиб қўйишга уринаётган кучларга кескин қарши чиқдилар. Европа тинчлиги, хавфсизлиги ва ҳамкорлигини мустаҳкамлашнинг Прага кенгашида белгилаб берилган аниқ ва амалий программасини бутун дунё жамоатчилиги табрикламоқда. Европа қитъасининг келажаги — қурол-яроғ пойгасини ва НАТОни кучайтиришга муҳтож бўлмай, балки тинчликни мустаҳкамлашга, ҳамма мамлакатлар ўртасида кўп томонлама яхши қўшничилик ҳамкорлигини ривожлантиришга қаратилган реализм сиёсатидан умидвордир.

Ю. КОРНИЛОВ.
(ТАСС).

ГАЗАНДАЛАРНИНГ ҚОТИЛЛИГИ

НЬЮ-ЙОРК, 8 февраль. (ТАСС). Флорида штатидаги таниқли касаба союз арбоби Жозеф Калеб Майамида отиб ўлдирилди. У меҳнаткашлар манфаатларининг изчил ҳимоячиси, негрларнинг гражданлик ҳуқуқларини ҳимоя қилувчи ҳаракатнинг актив қатнашчиси эди.

Шу билан 1972 йилнинг ўзида иккинчи марта сиёсий қотиллик қилинди. Январь ойи бошларида шу штатнинг ўзида ишчилар ҳаракатининг раҳбарларидан бири Луис Ласкини ёлланган қотиллар отиб ўлдиришган эди. Лекин, одатда, «сирли вазиятларда» қилинаётган ана шу жиноятларни текширишга маъмурлар ҳамон киришмаётирлар.

ФОЙДАЛИ СЕССИЯ

НЬЮ-ЙОРК, 8 февраль. ТАСС мухбири О. Пивоваров хабар беради:

Хавфсизлик Кенгашининг Аддис-Абебада ўтказилган мажлислари муҳим ва фойдали бўлди. Бу мажлислар Африкадаги мураккаб проблемаларни ҳал этишга ёндошмоққа имкон бериб Африка қитъасида зўр қизиқиш уйғотди, деди БМТ Бош секретари К. Вальдхайм бу ерда бўлиб ўтган матбуот конференциясида.

Вальдхаймнинг фикрига кўра, узоқ вақтдан бери Жанубий Африка маъмурлари оккупация қилиб турган Намибия хусусида резолюция қабул қилиниши Хавфсизлик Кенгашининг Аддис-Абебада ўтказган ишининг асосий натижаси бўлди.

БМТ Бош секретари Англиянинг Родезия хусусида чиқарган резолюциясини рад этиб, шу билан Хавфсизлик Кенгашининг куч-ғайратига тўғоноқ солганлиги хусусида таассуф билдирди.

У Хавфсизлик Кенгаши Аддис-Абебада апартеид хусусида ва Португалиянинг мустамлака ҳукмронлиги остида бўлган территориялар хусусида муҳим резолюциялар қабул қилганлигини ҳам айтиб ўтди.

Шу муносабат билан Вальдхайм БМТ Бош секретарининг Яқин Шарқдаги махсус вакили Г. Ярринг миссиясини давом эттиришга даъват қилди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — ТОШКЕНТ. 11.00 — Янгиликлар. 11.10 — Илмий-оммабоп фильм. 12.25 — Телеспектакль. 12.30 — МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Капитан Тенкеш (бадиий фильмнинг 8-серияси). 18.30 — Ахборот. 18.45 — Роберт Бернс. «Хушчақчақ гадолар». 19.15 — Ахборот. 19.35 — Мақом кечаси. 20.35 — МОСКВА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 18.00 — МОСКВА. 18.05 — Янгиликлар. 18.15 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 19.00 — Концерт. 20.00—А. С. Пушкин. «ҲАЙКАЛ». 20.35 — ТОШКЕНТ. 21.25—Суҳбатли концерт. 22.05 — Олис юлдуз шуъласи (бадиий фильмнинг 2-серияси).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. 20.25 — Врач маслаҳати. 20.35 — Мафтун бўлган сайёҳ (телеспектакль).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 11/II да **Масхарабозлар.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/II да **Табассум ўғрилари,** 11/II да **Аяжонларим,** 12/II да **Шоҳ Эдип.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 10/II да **Ярим тундаги ўғрилик,** 11/II да **Тошболта ошиқ.**

КИНО

Балиқ қалқиб чиққан кун — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК», «ВОСТОК», «ДРУЖБА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Яшасин севги! — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Рам ва Шам (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Қора холли оққуш — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Жаноб Крюшо Нью-Йоркда — ҲАМЗА номли, «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун).

«УЗТРАНССТРОЙМЕХАНИЗАЦИЯ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ 10-ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН БОШҚАРМАСИГА
(Инженерная кўчаси, 7-уй, телефонлар: 39-44-68, 39-44-69).
барча қурилиш мутахассислиги бўйича **инженер-техниклар, изоляторчи-ўровчилар, ғишт терувчилар, ҳамма разряддаги сувоқчилар, юкчилар**

КЕРАК

Ишчиларнинг иш ҳақи ишбай-мукофотли.
Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй, аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюроси, ҳамда Тошкент шаҳридаги район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

93-МАХСУС ТРЕСТНИНГ «ПРОМЭНЕРГОМОНТАЖ» БОШҚАРМАСИГА
Бухоро шаҳрида ишлаш учун башняли, гусеницали ва пневмоғилдиракли кранларга, машинистлар, технология ускуналари бўйича слесар-монтажчилар, электр газ пайвандчилар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Апанасенко кўчаси, 35-уй; Бухоро шаҳар, Ленинградский кўчаси, 29-уй.

Ўзбекистон ССР Молия министрлиги коллегияси, партия ва касаба союз ташкилотлари ва Ўзбекистон ССР Госстрах Бош бошқармаси коллективи Ўзбекистон ССР молия министрининг ўринбосари И. И. Қодировга онаси

Соттихон АЛИХОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Фарғона область ва шаҳар партия комитетлари, меҳнаткашлар депутатлари область ва шаҳар Советлари ижроия комитетлари 1931 йилдан КПСС аъзоси, Фарғона пилла уруғи заводининг директори

Сайдинисо ШОКИРОВАнинг

узоқ давом этган касалликдан сўнг вафот этганлигини билдириб, марҳумнинг оиласига, қариндошларига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти ректорати, партия ва касаба союз ташкилотлари КПСС тарихи кафедрасининг мудири, тарих фанлари доктори А. Раззоқовга отаси

Раззоқ АЛИБОЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ — Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси №26, Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331453. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура—337152. Эълонлар—338142. Коммутатор—330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258.
ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Карши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4-29-44.

Б. — 34. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 01197.